รายงานสรุปผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์
เรื่อง

การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง: กรณีศึกษาละครเวทีเรื่อง “กากี”
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Youth Development Through Performing Arts: A Case Study of the Stageplay “KAKI”of the Faculty of Liberal Arts Prince of Songkla University

รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีงบประมาณ 2556

1. ชื่อโครงการ

การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง: กรณีศึกษาละครเวทีเรื่อง “กากี” คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. คณะนักวิจัย และคณะ/หน่วยงานต้นสังกัด

รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม

ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. สารบัญ

1. ชื่อโครงการ 1
2. คณะนักวิจัย และคณะ/หน่วยงานต้นสังกัด 1
3. สารบัญ 1
4. กิตติกรรมประกาศ 2
5. รายการนิพนธ์ต้นฉบับที่ส่งไปตีพิมพ์ 2
6. บทคัดย่อ 2
7. บทสรุป 4
   - 7.1 ความเป็นมา 4
   - 7.2 ระยะเวลาวิจัย 5
   - 7.3 แหล่งทุนสนับสนุน 6
   - 7.4 การดำเนินการวิจัย 6
   - 7.5 ผลและการอภิปรายผล 7
   - 7.6 การนำไปใช้ประโยชน์ 15
8. ภาคผนวก 16
   - 8.1 ภาคผนวก 1 บทความที่ตีพิมพ์แล้ว
     การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง:กรณีศึกษาละครเวที
     เรื่อง “กากี” คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
   - 8.2 ภาคผนวก 2 นิพนธ์ต้นฉบับ
     กากี: การดัดแปลงวรรณคดีเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่

หนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความ

4. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2556 ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการวิจัยและคณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์เป็นอย่างสูงที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการผลักดันให้บุคลากรคณะศิลปศาสตร์ได้สร้างงานวิจัยที่จะเป็นประโยชน์แก่สังคม

ขอขอบพระคุณและขอบคุณคณบดีคณะศิลปศาสตร์ คณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ร่วมกันทำงานอย่างทุ่มเท ทำให้ละครประจำปีของคณะศิลปศาสตร์ ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณนักเรียน นักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณกองบรรณาธิการ วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ตอบรับการตีพิมพ์ต้นฉบับงานวิจัยเรื่องนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทวิชา ให้ผู้วิจัยได้มีความสามารถในการดำเนินงานวิจัยจนสำเร็จในเวลาที่เหมาะสม

5. รายการนิพนธ์ต้นฉบับที่ส่งไปตีพิมพ์

บทความที่ตีพิมพ์แล้ว

มนตรี มีเนียม (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม), การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง : กรณีศึกษาละครเวทีเรื่อง “กากี” คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่,* 6(2), น.17-32.

นิพนธ์ต้นฉบับ (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์)

มนตรี มีเนียม (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม), กากี : การดัดแปลงวรรณคดีเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่. วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 8(2),

6. บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถของเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพในการคิด วิเคราะห์ ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพอย่างละ 10 คน รวมจำนวน 20 คนนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพได้แสดงให้เห็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง คือกากีที่จิตใจไม่มั่นคง ยอมให้กิเลสคือความหลงรูปเข้าครอบงำ เป็นผลให้ต้องประพฤติผิดศีลธรรม แต่ก็เข้าใจที่มาของพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับนั้นว่า ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาในจิตของนางเองและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำของตัวละครฝ่ายชาย ทั้งยังเห็นใจต่อความพ่ายแพ้แก่กิเลสในใจของนาง และชื่นชมที่นางสำนึกและยอมรับผิด ในส่วนของตัวละครสำคัญฝ่ายชาย คือ ท้าวพรหมทัต พระยาครุฑ และนาฏกุเวรคนธรรพ์ เยาวชนยอมรับในความสามารถ ไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่โอ้อวดอำนาจ กระทำผิดศีลธรรมด้วยการมีความสัมพันธ์กับหญิงที่มีสามีอยู่แล้ว และกล่าวเท็จเพื่อประโยชน์แก่ตน แต่ก็เข้าใจว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดจากถูกกิเลสคือความหลงเข้าครอบงำเช่นเดียวกับตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง

คำสำคัญ:การพัฒนา เยาวชน ศิลปะการแสดง

Abstract

This research aimed to study the ability of the two youth groups—the production team including the performers and the audiences of the stageplay “Kaki” at Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University—in logical thinking and analyzing the main characters’ behavior which affected the story advancement. This qualitative study interviewed the two target youth groups of 10 each. The results were presented as a descriptive analysis.

The study found that the youth, both the production team including the performers and the audiences, showed the overall non-significant different ability in logically thinking and analyzing the main characters’ behavior which affected the story advancement in the stageplay “Kaki” at Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University. That was, the subjects did not accept the behavior of the female main character “Kaki” who was very

sentimental and allowed herself to be infatuated by good looks. Letting lust rule her heart and as a result, did amoral deeds. However, they understood that such socially unacceptable behavior was partly caused by problems in her own mind and partly by the male characters' behavior. They also sympathized with her yielding to the lust she possessed and appreciated her realization and admission of guilt. As for the main male characters, ThaoPhrommathat, Phraya Krut and Nat KuwenKhonThan, they admired those characters' ability but did not accept the chauvinistic behavior, breaking the moral code of conduct through adulteration, and lied for their own sake. Nevertheless, they understood that such behavior resulted from being governed by lust and infatuation, just like the female character.

Keywords:Development, Youth, Performing Arts

7. บทสรุป

7.1 ความเป็นมา

ละครเวที เป็นศิลปะร่วมสมัยที่มีพลังในการสร้างอุดมการณ์ ความรู้ ความคิด และจินตนาการให้แก่สังคม การสร้างสรรค์ละครเวทีจะต้องบูรณาการศาสตร์และศิลปะหลายแขนง โดยมีวรรณกรรมเป็นแขนงหลักในแง่ของบทละคร และมีนาฏกรรม จิตรกรรม คีตกรรม เป็นองค์ประกอบร่วมเพื่อเสริมให้ละครมีความสมบูรณ์โดดเด่นยิ่งขึ้น สร้างสุนทรียารมณ์แก่ผู้ชม น้อมนำจิตใจให้คล้อยตามจินตนาการที่ผู้เขียนบทละครได้สร้างสรรค์

ในปัจจุบันได้มีผู้นำวรรณคดีไทยมาดัดแปลงเป็นบทละครเวที และจัดแสดงเพื่อสื่อสารเนื้อหาทางอารมณ์และความคิดกับผู้ชมร่วมสมัยอย่างต่อเนื่อง เช่น บุษบา-อุณากรรณ ที่ดัดแปลงจากวรรณคดีเรื่อง อิเหนา พิมพิลาไลย ดัดแปลงจากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน และกามุปาทานกากี ดัดแปลงจากวรรณคดีเรื่อง กากีคำกลอน บทละครทั้ง 3 เรื่องดังกล่าว มัทนี รัตนิน ปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์ และชนประคัลภ์ จันทร์เรือง ได้นำวรรณคดีไทยมาดัดแปลงเป็นบทละครสมัยใหม่ในปี 2537 และ 2538 เพื่อแสดงทัศนะที่เชื่อมโยงกับยุคสมัยในประเด็นปัญหาในจิตมนุษย์ คือ กิเลส ตัณหา และอุปาทาน ผลักดันให้มนุษย์ดำเนินพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนและบุคคลอื่น และความคิดเรื่องสตรีนิยมที่ผู้ดัดแปลงแสดงทัศนะว่าผู้หญิงไทยยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม (มนตรี มีเนียม, 2543,น.307-308)

น่าสนใจว่าทั้งวรรณคดีเรื่องกากีคำกลอนและบทละครเรื่องกามุปาทานกากี ต่างก็แสดงให้เห็นทัศนะของสังคมที่มีต่อสตรีเพศ คือ การไม่ยอมรับผู้หญิงที่ลุ่มหลงในโลกียรส และกล่าวเท็จ ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงคือกากี จึงมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่มองเห็นเพียงด้านเดียวเพื่อสนับสนุนทัศนะดังกล่าว ในขณะที่ตัวละครฝ่ายชายได้แก่ ท้าวพรหมทัต พระยาครุฑ และคนธรรพ์ ก็ไม่ได้มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่ควรแก่การยอมรับเช่นกัน แต่ในวรรณคดีต้นเรื่องก็ไม่ได้เน้นข้อด้อยของตัวละครเหล่านั้น ในขณะที่บทละครเรื่องกามุปาทานกากีนอกจากจะไม่เน้นข้อด้อยของตัวละครสำคัญฝ่ายชายแล้ว ในตอนท้ายของเรื่องยังเพิ่มเติมเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่า แม้ตัวละครฝ่ายชายจะประสบกับความทุกข์อันเนื่องมาจากกามราคะในใจตน แต่ก็มีปัญญาที่จะวินิจฉัยถึงปัจจัยหรือต้นเหตุแห่งทุกข์นั้นได้

ผู้วิจัยในฐานะผู้กำกับการแสดงละครเวทีประจำปีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงสนใจที่จะเขียนบทละครเวทีเรื่องกากีขึ้นใหม่ด้วยการดัดแปลงจากวรรณคดีไทยเรื่องกากีคำกลอน โดยเพิ่มเติมเนื้อหาที่แสดงให้เห็นความซับซ้อนของตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงคือการหลงรูปและเน้นให้เห็นข้อด้อยของตัวละครสำคัญฝ่ายชายที่ถูกกิเลสเข้าครอบงำเช่นเดียวกัน เพื่ออธิบายที่มาของพฤติกรรมของตัวละครเหล่านั้น แต่ยังคงพฤติกรรมหลักที่สังคมไม่ยอมรับไว้ ให้นักศึกษาที่สมัครเข้าร่วมโครงการละครเวทีประจำปีคณะศิลปศาสตร์จัดแสดงในรูปแบบของละครเวทีสมัยใหม่ เพื่อศึกษาว่าเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้าง คือนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ดำเนินการจัดแสดงและผู้เสพคือ นักเรียน นักศึกษา ในจังหวัดสงขลาที่เป็นผู้ชม จะคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการดำเนินพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากีและประเมินค่าตัวละครเหล่านั้นอย่างไร

การนำวรรณคดีมรดกที่สะท้อนวิธีคิดของสังคมในยุคสมัยของผู้ประพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการตีความหรือให้ความหมายต่อพฤติกรรมและผลที่ตัวละครได้รับ มาดัดแปลงเป็นบทละครเวทีให้เยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้สร้างและเสพ เป็นสิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่า ศิลปะการแสดงโดยเฉพาะละครเวทีเป็นสื่อสมัยใหม่ที่สามารถนำมาใช้พัฒนาเยาวชนให้รู้จักขบคิด ตั้งคำถามถึงความหมายที่แสดงความจริงและประสบการณ์มนุษย์ได้

7.2 ระยะเวลาวิจัย

27 มีนาคม 2556-30 ตุลาคม 2556

7.3 แหล่งทุนสนับสนุน

กองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

7.4 การดำเนินการวิจัย

7.4.1 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดัดแปลงวรรณคดีเรื่องกากีคำกลอน ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นบทละครสมัยใหม่ (Modern Drama) โดยผลิตซ้ำยังคงแนวคิดหลัก (Theme) อันเป็นจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์วรรณคดีต้นเรื่องไว้ คือแสดงให้เห็นพฤติกรรมของหญิงที่สังคมไม่ยอมรับ แต่ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเนื้อหาเพื่อแสดงแนวคิดรองในส่วนของบทบาทหรือพฤติกรรมของตัวละครสำคัญทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายให้มีความซับซ้อน (Round Character) มากขึ้น เพื่อสื่อสารกับผู้ชมร่วมสมัยให้ตระหนักว่า บุคคลไม่ว่าจะมีเพศสภาพเป็นเช่นไร หากไม่เท่าทันกิเลสในใจตน ย่อมมีโอกาสประพฤติผิดพลาดได้เท่าเทียมกัน

ผู้วิจัยนำบทละครที่ดัดแปลงจากวรรณคดีเรื่องกากีไปใช้เป็นบทละคร สำหรับจัดแสดงในโครงการละครเวทีประจำปีของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยให้เยาวชนคือนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่สมัครเข้าร่วมโครงการฝึกซ้อม และจัดแสดงให้ประชาชน นักเรียน และนักศึกษาในจังหวัดสงขลาได้ชม ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในวันที่ 8-10 กุมภาพันธ์ 2556 รวม 5 รอบการแสดง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ สอบถามความคิดเห็นของเยาวชนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือเยาวชนผู้อยู่ร่วมในกระบวนการผลิตหรือผู้สร้างในฐานะ “คนใน” ประกอบด้วยผู้แสดงสำคัญ ผู้แสดงประกอบ และผู้ดำเนินงานเบื้องหลัง จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 คือเยาวชนที่เป็นผู้ชมหรือผู้เสพ ในฐานะ “ผู้สังเกตการณ์” ประกอบด้วยนักเรียนและนักศึกษาที่สุ่มจากผู้ชม 2 คนต่อรอบการแสดง รวม 5 รอบการแสดง จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจำแนก ตีความ และวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงให้เห็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และ

สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ในละครเวทีเรื่องกากีจากคำให้สัมภาษณ์ของเยาวชนทั้ง 2 กลุ่ม รายงานผลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

7.5 ผลและการอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากการสัมภาษณ์เยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพตามกรอบการวิจัย แสดงให้เห็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละคร ดังนี้

การวิเคราะห์และประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องของเยาวชนที่เป็นผู้สร้าง

กากี

เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของกากีที่ไม่มีความหนักแน่นมั่นคง ปล่อยให้กิเลสคือความหลงรูปครอบงำ มีผลให้ต้องประพฤติผิดศีลธรรมนอกใจสามี แต่เยาวชนผู้ให้สัมภาษณ์ก็เข้าใจที่มาของพฤติกรรมของกากีที่สังคมไม่ยอมรับว่าส่วนหนึ่งเกิดจากกิเลสในใจของนางเอง อีกส่วนหนึ่งเกิดจากฝ่ายชายที่ใช้กำลังบังคับและวาทะหว่านล้อม ในขณะเดียวกันก็เห็นใจกากีที่ขาดอิสรภาพ อ่อนต่อโลกและชื่นชมที่กากีสำนึกผิด ทำผิดแล้วยอมรับความผิดที่ตนได้ก่อขึ้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

> "...คิดว่ากากีก็ผิดเหมือนกัน เพราะว่าถือว่าหลงระเริงในความสวย อย่างไรเค้าก็มีสามีอยู่แม้ว่าผู้ชายอีกคนจะพาไปเค้าก็ไม่มีสิทธิ์นอกใจสามี..."
>
> (คมสัน ขันตยานุวงศ์, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)
>
> "...พอมาเล่น ดูเหมือนครึ่งหนึ่งมาประสมกัน ครึ่งหนึ่งเกิดจากผู้ชาย แล้วอีกครึ่งหนึ่งมาจากผู้หญิง ถ้าหากผู้ชายไม่ไปยุ่งด้วยก่อน ที่มีคู่ครองอยู่แล้ว ความเสื่อมเสียก็จะไม่เกิด..."
>
> (จิรกิตต์ จรุงวุฒิ, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)
>
> "...จากเดิมที่เรามองว่ากากีเป็นผู้หญิงไม่ดี ก็กลายเป็นว่าสิ่งแวดล้อมหรือบริบทแวดล้อมต่างหากบังคับให้เธอต้องประพฤติแบบนี้..."
>
> (ทัดดาว รักมาก, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)
>
> "...อย่างน้อยกากี ก็ยังรู้ว่าตัวเองทำอะไรผิด แล้วทำไมถึงทำผิด แต่ท้าวพรหมทัตยังไม่รู้ว่ามันก็เลว..."
>
> (คมสัน ขันตยานุวงศ์, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

ท้าวพรหมทัต

เยาวชนยอมรับในความสามารถเรื่องการปกครองบ้านเมือง แต่ไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่ชอบโอ้อวด ทะนงตน ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่สตรีเพศ ใช้ผู้หญิงเป็นเครื่องประดับบารมี และแสดงความคิดเห็นว่า พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการถูกกิเลส คือ ความหลงในอำนาจครอบงำ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เก่งตรงที่ตีหัวเมืองใหญ่น้อยได้อย่างราบคาบ เก่งด้านหลักการปกครอง..."

(แวว เทียน สว่างวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...หลงตัวเอง หลงว่าตัวเองยิ่งใหญ่ที่สุดในพิภพนี้ เมียมาก คิดว่าผู้หญิงเป็นเครื่องประดับบารมี รวมทั้งกากีด้วย..."

(แวว เทียน สว่างวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...มันสะท้อนให้เห็นว่า คนทุกคนบ้าอำนาจ แต่อำนาจของแต่ละคนต่างกัน เช่น กากีก็บ้าอำนาจของความงาม พรหมทัตบ้าอำนาจเกี่ยวกับปกครองบ้านเมือง ความยิ่งใหญ่..."

(ทัดดาว รักมาก, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

พระยาครุฑ

เยาวชนยอมรับในความสามารถว่ามีเสน่ห์ที่วาจาแต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ประพฤติผิดศีลธรรมมีความสัมพันธ์กับหญิงที่มีสามีอยู่แล้ว และไม่ยอมรับว่าตนก็มีความผิด ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...มีความสามารถ คำพูด คำจา เป็นคนมีเสน่ห์..."

(แวว เทียน สว่างวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ไม่ยอมรับผิด ประมาณว่าตัวเองก็ไม่ผิดเหมือนกัน ด่ากากีว่าไปเป็นชู้กับคนธรรพ์ จริง ๆ แล้วตัวเองก็เป็นชู้เหมือนกัน เป็นถึงพญาปักษี แต่มาลักเมียเพื่อน..."

(สุภัควดี เดชสงค์, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

นาฏกุเวรคนธรรพ์

เยาวชนยอมรับในความสามารถเรื่องการบรรเลงดนตรี แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ไม่มีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่งผลให้ต้องโกหกหลอกลวงผู้อื่น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เล่นดนตรีเก่ง มีความสามารถไปหากากีกับครุฑได้..."

(ทีฆทัศน์ จูเมฆา, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

"...โกหกปลิ้นปล้อน มาโกหกเรา เรื่องท้าวพรหมทัตไม่ได้สนใจใยดีเราเลย
ถ้าอยู่กับพญาปักษีก็โดนทิ้ง ไปโกหกท้าวพรหมทัตอีกว่าเรายอมให้นาฏกุเวรมีอะไรด้วย..."

(พิชญ์สินี อาชาวงศ์, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

การวิเคราะห์และประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องของเยาวชนที่เป็นผู้เสพ

กากี

เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของกากี อันเนื่องมาจากการหลงรูป คือ เจ้าชู้ มากรัก แต่ก็เข้าใจว่าเป็นเพราะเชื่อคนง่าย อ่อนต่อโลก และเห็นใจว่าพฤติกรรมที่ก่อขึ้นนั้นเป็นเพราะไม่เท่าทันกิเลสในใจตน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เป็นผู้หญิงเจ้าชู้ หลายใจ มากรัก มักมากในกามารมณ์ ไม่ว่าผู้ชายจะเกี้ยวก็อินตาม ผู้ชายมาพูดหว่านล้อม พูดดีก็แบบเอนโอนอ่อนตาม กากีต้องการคนที่ดีที่สุดในชีวิตให้ตัวเอง..."

(อรรถพล หลีนิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ห่วงความสวยอยู่ตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็สวยอยู่แล้ว กลัวความสวยเปลี่ยนแปลง..."

(ศิริพร แทนสุวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ความอ่อนต่อโลก เชื่อคนง่าย เหมือนบ้ายอ เค้ายอแล้วขึ้น พอได้รับคำชื่นชมก็ตัวอ่อนยอมให้หมดเลย ไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของคน..."

(ภัทราวดี เรืองติก, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

ท้าวพรหมทัต

เยาวชนยอมรับในความสามารถในการปกครองบ้านเมือง การเป็นผู้นำ แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ถูกครอบงำด้วยกิเลส คือความหลงในอำนาจ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เค้ามีความเป็นผู้นำ..."

(จักรพงศ์ สมบัติยานุชิต, สัมภาษณ์วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2556)

"...หยิ่งทะนง เย่อหยิ่ง คิดว่ามีอำนาจ มีช้างแก้ว ม้าแก้ว นางแก้ว หลงในอำนาจให้ความรัก (กากี) แต่ไม่ให้อิสระแก่นาง หึงหวงไว้กับตัว ยึดนางไว้กับตัว รักตัวเอง ต้องการให้ตัวเองสุขสบายที่สุด..."

(อรรถพล หลีนิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

พระยาครุฑ

เยาวชนยอมรับในความสามารถ แต่ไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม ผิดลูกผิดเมียผู้อื่น เพราะลุ่มหลงในอำนาจ และไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...คือเค้ามีอำนาจ มีบารมีอยู่กับตัว..."

(สราวุธธีระธาน, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ไม่มีความยังยั่งชั่งใจ เห็นกากีก็ลุ่มหลงอยู่ในภาวะชอบผู้หญิงคนนี้ไม่ได้คิดว่า เออ คือมันเหมาะสมมั้ย คือ กากีมีสามีอยู่แล้ว เรามาลักพากากีไปเหมือนแย่งเมียชาวบ้านดี ๆ นี่เอง เป็นคนลุ่มหลงในอำนาจด้วยเค้าไม่ผิด เค้าคิดว่าท้าวพรหมทัตเป็นแค่มนุษย์ เค้าอยู่สูงกว่านั้น ถ้าเค้ามาทำอะไรไม่ดีก็ไม่ถือว่าเป็นความผิด..."

(หนึ่งฤทัย ทองสมพร, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

นาฏกุเวรคนธรรพ์

เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมของคนธรรพ์ คือ อกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ไม่เป็นสุภาพบุรุษ และหลอกลวงผู้อื่นเพื่อประโยชน์แก่ตน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...อกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ หลอกลวงภรรยาผู้อื่นมาเป็นของตน..."

(ศิรประภา แก้วดี, สัมภาษณ์วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2556)

"...จากในเรื่องแกล้งทำทีว่าจะไปช่วยพานางกากีกลับมาหาท้าวพรหมทัต แต่พอไปถึงก็ใช้คำพูดหว่านล้อมให้นางกากีตกเป็นของเค้า ไม่มีความเป็นสุภาพบุรุษ คือ ไม่ยอมรักษาคำพูดที่พูดไว้กับนางกากี..."

(ภัทราวดี เรืองติก, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

เห็นได้ว่าเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แสดงให้เห็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุและผล ในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง คือ การไม่ยอมรับพฤติกรรมของกากี ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง สอดคล้องกับแนวคิดของวรรณคดีต้นเรื่องที่ผู้ประพันธ์ประสงค์จะแสดงให้เห็นพฤติกรรมของหญิงที่สังคมไม่ยอมรับ เช่นเดียวกับการไม่ยอมรับพฤติกรรมของท้าวพรหมทัตพระยาครุฑ และนาฏกุเวรคนธรรพ์ ตัวละครสำคัญฝ่ายชาย และเข้าใจที่มาของพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับของตัวละครสำคัญทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายว่าเกิดจากการถูก

กิเลสคือความหลงเข้าครอบงำ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือแนวคิดของผู้ประพันธ์บทละครที่ประสงค์จะสื่อสารกับผู้ชมร่วมสมัยให้ตระหนักว่า บุคคลไม่ว่าจะมีเพศสภาพเป็นเช่นไร หากไม่เท่าทันกิเลสในใจตน ย่อมมีโอกาสประพฤติผิดพลาดได้เท่าเทียมกัน อันเป็นแนวคิดรอง

นอกจากนี้เยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพ ยังได้แสดงทัศนะที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่าตัวละครสำคัญในละครเวทีเรื่องกากี ทั้งในระดับปัจเจกและสังคม ดังนี้

คุณค่าทางความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่าตัวละครสำคัญในละครเวทีเรื่องกากีของเยาวชนที่เป็นผู้สร้าง

ระดับปัจเจก

เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่า กิเลสตัณหา คือความหลงที่เข้าครอบงำจิตใจมนุษย์ ผลักดันให้แต่ละคนดำเนินพฤติกรรมเพื่อสนองกิเลสตัณหานั้น ส่งผลให้เกิดความทุกข์แก่ตนและบุคคลอื่น นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า มนุษย์ย่อมมีทั้งดีและชั่วปะปนกันไป ไม่มีใครสมบูรณ์แบบ และในการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ควรประณามหรือตัดสินผู้ใดโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรอง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

> “...เห็นกิเลสตัณหามนุษย์ มนุษย์ฝักใฝ่ลุ่มหลงในสิ่งที่ตัวเองต้องการ โดยไม่คำนึงถึงวิธีการว่าตัวเองจะได้มาโดยวิธีใด ผิดหรือถูก เช่น ครุฑ ก็ไปลักพาตัวกากี คนธรรพ์ก็ไปพูดจาหลอกลวงใส่ร้ายก็ผิดเหมือนกัน...”
>
> (ทัดดาว รักมาก, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)
>
> “...คนเราไม่ว่าจะรวยจะจน จะมีอำนาจแค่ไหนแต่ด้วยความเป็นมนุษย์ก็ต้องมีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดี...”
>
> (ปิยะรัตน์ กำศิริพิมาน, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)
>
> “...คนเรามองได้หลายแบบ ต่างคนก็ต่างมองแต่ละคนละด้าน เราไม่ควรด่วนตัดสินใครโดยไม่เข้าใจ ต้องสอบถาม ต้องรู้จริงว่า คนที่เค้าทำแบบนั้นเหตุเกิดจากอะไร...”
>
> (ทีฆทัศน์ จูเมฆา, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

ระดับสังคม

เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่า ยังไม่มีความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคมไทย หากหญิงและชายประพฤติหรือมีพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ สังคมจะประณามเฉพาะเพศหญิง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...มันสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายก็ทำผิด แต่ว่ามันเหมือนกับว่าไม่เท่าเทียมกัน เพราะถ้าผู้หญิงทำผิด จะดูไม่ดีกว่าผู้ชาย นาฏกุเวร ท้าวพรหมทัต ครุฑ ยืนด่ากากี ทหารหรือมเหสีก็ไม่ได้รู้สึกอะไร ไม่รู้สึกว่า (ผู้ชาย) สามคนนั้นก็ผิด..."

(วรากร กล่อมเชื้อ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ผู้หญิงผิดในทุก ๆ กรณีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น กากีมีผู้ชายหลายคน กลับเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ทั้ง ๆ ที่มันก็เป็นสิทธิ์ของกากี ทีท้าวพรหมทัตก็มีเมียหลายคน ทำไมไม่มีใครตราหน้าว่าเป็นผู้ชายไม่ดี..."

(แววเทียน สว่างวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

คุณค่าทางความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่าตัวละครสำคัญในละครเวทีเรื่องกากีของเยาวชนที่เป็นผู้เสพ

ระดับปัจเจก

เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่ามนุษย์ไม่สมบูรณ์แบบมีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ด้อย และไม่ควรตัดสินบุคคลก่อนที่จะพิจารณาถึงเหตุและผลในการกระทำของบุคคลนั้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...ทุกคนจะมีทั้งดี ทั้งไม่ดี ส่วนนี้ทำให้เห็นเด่นชัดขึ้น ก่อนดู กากีไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ พอมาดู มาเห็นกากีเค้าสื่อออกมา กากีที่ไม่ดี ไม่ได้มาจากตัวมัน มันมาจากสิ่งแวดล้อมที่บังคับให้เค้าทำ..."

(สราวุธธีระธาน, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...อย่าตัดสินเค้าทันที จากการฟังจากคนอื่น เหมือนเพื่อนเราอาจมองเค้าไปแบบนั้นผิด ถ้าใครพูดไม่ดี เราต้องคุยกับเค้าก่อน เพื่อให้เค้าได้บอกอธิบายตัวเองว่าเป็นแบบนี้ ๆ ไม่ใช่แบบนั้น...คืออย่าฟังความข้างเดียว ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงรอบข้างต้องฟังความจริงจากผู้ที่โดนกล่าวหาก่อนให้เค้าอธิบายตัวเองก่อน..."

(ตรีชฎา รอดเพ็ง, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

ระดับสังคม

เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่า สังคมไทยในอดีตและปัจจุบันมีการเหยียดเพศ แม้ระบอบการปกครองของไทยจะเป็นประชาธิปไตยที่ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกัน แต่ในความเป็นจริงสังคมยังไม่ให้ความเป็นธรรมแก่เพศหญิง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

> "...ทำให้ฉุกคิดขึ้นมาว่า ที่เราดูในยูทูป ในวรรณคดี อาจมองว่ากากีหลายใจผิดมาก แต่กลับมาคิดอีกที จริง ๆ แล้วผู้ชายก็มีความผิดเหมือนกัน แต่ในตอนนั้นเราก็ยังไม่ได้นึกถึงว่าผู้ชายก็มามีส่วนร่วมก็มาผิดเหมือนกัน พอมาดูเรื่องนี้ก็ชอบตอนจบ คือ ขยายทุกอย่างว่า ทำไมต้องโทษแต่กากีคนเดียว ท้าวพรหมทัตก็ผิด ครุฑก็ผิด คนธรรพ์ก็ผิด..."
>
> (กนกพร รัตนปราโมทย์, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

> "...เราพูดได้อย่างเต็มปากว่า เราเป็นประเทศประชาธิปไตย คือทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แต่เนื้อแท้ของสังคมจริง ๆ เค้าก็ยังเทิดทูนผู้ชายและกดผู้หญิงให้ต่ำลงอยู่ดี กากีจริง ๆ ไม่ใช่เฉพาะในวรรณคดี ในสังคมปัจจุบันนี้หนักกว่ากากีก็ปรากฏให้เห็นอยู่เยอะ..."
>
> (หนึ่งฤทัย ทองสมพร, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

ทัศนะของเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ และประเมินค่าตัวละครสำคัญ ในละครเวทีเรื่องกากี ทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม แสดงให้เห็นความสามารถทางมโนมติหรือความคิดรวบยอด (Concept) ของเยาวชนอันเกิดจากความเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครสำคัญทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายที่มีผลต่อการดำเนินเรื่องและแนวคิดของเรื่อง และนำพฤติกรรมของตัวละครเหล่านั้นมาประมวลเข้าด้วยกันเป็นข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ในการเข้าใจตนเองและบุคคลอื่นว่ามนุษย์มีทั้งส่วนดีและส่วนด้อยเราจึงไม่ควรตัดสินหรือประณามใครโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรองและสังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันยังมีอคติกับสตรีเพศ

การอภิปรายผล

เยาวชนที่เป็นผู้สร้างในฐานะ "คนใน" และเยาวชนที่เป็นผู้เสพหรือผู้ชม ซึ่งเป็น "ผู้สังเกตการณ์" ละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แสดงให้เห็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ

เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงคือกากีที่ปล่อยให้ความหลงรูปอันเป็นกิเลสเข้าครอบงำ มีผลให้ต้องประพฤติผิดศีลธรรม นอกใจสามี แต่เยาวชนก็เข้าใจที่มาของพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับนั้นว่าส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาภายในจิตใจของนางเองและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำของตัวละครฝ่ายชายในขณะเดียวกันเยาวชนก็เห็นใจกากีที่ขาดอิสรภาพ อ่อนต่อโลก พ่ายแพ้กิเลสในใจตน และชื่นชมที่นางสำนึกผิด ทำผิดแล้วยอมรับความผิดที่ได้ก่อขึ้น

ในส่วนของตัวละครสำคัญฝ่ายชาย คือท้าวพรหมทัต เยาวชนยอมรับในความเป็นผู้นำและการปกครองบ้านเมือง แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่โอ้อวด ทะนงตนว่ามีอำนาจ ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่สตรีเพศใช้ผู้หญิงเป็นเครื่องประดับบารมี เยาวชนยอมรับในความสามารถของพระยาครุฑว่ามีอิทธิฤทธิ์ มีอำนาจมีวาจาที่เป็นเสน่ห์ แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ขาดการยับยั้งชั่งใจ ไปมีความสัมพันธ์กับหญิงที่มีสามีอยู่แล้ว และไม่ยอมรับว่าตนก็มีความผิด สำหรับนาฏกุเวรคนธรรพ์ เยาวชนไม่ยอมรับที่เป็นคนอกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ โกหกหลอกลวงผู้อื่น และไม่เป็นสุภาพบุรุษ แม้เยาวชนจะไม่ยอมรับพฤติกรรมของตัวละครสำคัญฝ่ายชายทั้งสามตัวดังกล่าว แต่ก็เข้าใจว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดจากถูกกิเลส คือความหลงเข้าครอบงำเช่นเดียวกับตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง

เห็นได้ว่า ความสามารถในการคิด วิเคราะห์และประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายของเยาวชนดังกล่าว เกิดจากความเข้าใจที่มาของตัวละครสำคัญที่ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมไว้ในบทละครเพื่ออธิบายที่มาของพฤติกรรมของตัวละครให้มองได้รอบด้านมากขึ้น แตกต่างจากวรรณคดีต้นเรื่องที่ตัวละครมองเห็นได้เพียงด้านเดียว การประยุกต์เนื้อหาวรรณคดีให้เข้ากับสังคมปัจจุบันของผู้วิจัย เป็นผลให้เยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพได้ใช้ความคิดของสังคมร่วมสมัยตัดสินหรือประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครได้อย่างเที่ยงธรรม

นอกจากนี้เยาวชนที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพยังได้แสดงทัศนะที่สะท้อนให้เห็นความสามารถในการคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่าตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากีทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม ในระดับปัจเจก เยาวชนแสดงความเห็นว่า กิเลส ตัณหา ในใจมนุษย์ คือสิ่งสำคัญที่ผลักดันให้แต่ละคนดำเนินพฤติกรรมที่สร้างทุกข์ให้แก่ตนและบุคคลอื่น ทั้งยังแสดงความคิดเห็นว่ามนุษย์ไม่มีใครสมบูรณ์แบบ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสติ ไม่ควรประณามหรือตัดสินผู้ใด โดยปราศจากการไตร่ตรองให้ถ่องแท้ ในระดับสังคม เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่า ยังไม่มีความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคมไทย หากหญิงและชายประพฤติหรือมีพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม สังคมจะประณามหญิงมากกว่าชาย

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเยาวชนที่เป็นผู้เสพละครเวทีเรื่องกากี รับสารซึ่งเป็นแนวคิดหลักและแนวคิดรองได้อย่างครบถ้วน เช่นเดียวกับเยาวชนที่เป็นผู้สร้าง ละครเวทีประจำปีของคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความคิดของเยาวชนที่ส่วนใหญ่ปฏิเสธวรรณกรรมที่เสพด้วยการอ่านให้เข้าใจบุคคลอื่น และเรียนรู้ที่จะขบคิด ตั้งคำถามกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับทั้งจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนทุกเมื่อ เพื่อจะได้ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างเท่าทัน

7.6 การนำไปใช้ประโยชน์

ศิลปะการแสดงโดยเฉพาะละครเวทีมีประโยชน์ต่อผู้สร้างและผู้เสพ กล่าวคือ เยาวชนที่เป็นผู้สร้างหรือผู้แสดงและผู้ดำเนินงานเบื้องหลัง การร่วมงานละครเวทีของเยาวชนที่เป็นผู้แสดงโดยการฝึกอ่านตีบท จะช่วยให้เยาวชนเกิดอุปนิสัยที่พยายามเข้าใจผู้อื่น ด้วยการหาเหตุและผลของการกระทำ เป็นคนใจกว้าง เห็นใจผู้อื่น มีเหตุผล ไม่ด่วนตัดสินประณามใครโดยใช้ตนเป็นบรรทัดฐาน ส่วนเยาวชนที่มีหน้าที่ต่าง ๆ เบื้องหลังการแสดง นอกจากจะรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นแล้ว ละครเวทียังช่วยฝึกความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์และอื่น ๆ สำหรับเยาวชนที่เป็นผู้เสพหรือผู้ชม นอกเหนือจากความบันเทิงซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการแสดงแล้ว การชมละครเวทียังช่วยให้เยาวชนเข้าใจชีวิตของคนอื่น เข้าใจสังคม อันจะนำไปสู่การเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถนำประสบการณ์จากละคร ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้

เป็นที่ยอมรับกันว่าเยาวชนไทยในปัจจุบันสนใจการอ่านน้อย หากเป็นวรรณคดีไทยยิ่งสนใจอ่านน้อยลงไปอีก คุณค่าของวรรณคดีไทยอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม จึงถูกเยาวชนไทยละเลยไปอย่างน่าเสียดาย การนำวรรณคดีไทยมาดัดแปลงเป็นละครเวที เพื่อจัดแสดงสู่สาธารณชนโดยมีผู้ชมคือเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมาย จึงเป็นสิ่งที่ผู้สนใจวรรณคดีและละครเวทีอาจใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารกับเยาวชนร่วมสมัยได้ เพราะละครเวทีเป็นสื่อสมัยใหม่ที่เร้าใจเยาวชนมากกว่าการอ่าน การพัฒนาเยาวชนให้รู้จักขบคิด ตั้งคำถาม โดยใช้ศิลปะการแสดงเป็นสื่อ จึงเป็นแนวทางให้ผู้สนใจศิลปะการแสดงและวรรณกรรมนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าของชาติในโอกาสต่อไป

8. ภาคผนวก

8.1 ภาคผนวก 1 บทความที่ตีพิมพ์แล้ว

เรื่อง การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง: กรณีศึกษาละครเวทีเรื่อง “กากี” คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2556 หน้าที่ 17-32

วารสารอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1

8.2 ภาคผนวก 2 นิพนธ์ต้นฉบับ

เรื่อง กากี: การดัดแปลงวรรณคดีเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่

จะตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2559

วารสารอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1

ภาคผนวก

การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง: กรณีศึกษาละครเวทีเรื่อง “กากี” คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Youth Development Through Performing Arts: A Case Study of the Stageplay “KAKI”of the Faculty of Liberal Arts Prince of Songkla University

มนตรี มีเนียม[1]

Montri Meenium

Abstract

This research aimed to study the ability of the two youth groups—the production team including the performers and the audiences of the stageplay “Kaki” at Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University—in logical thinking and analyzing the main characters’ behavior which affected the story advancement. This qualitative study interviewed the two target youth groups of 10 each. The results were presented as a descriptive analysis.

The study found that the youth, both the production team including the performers and the audiences, showed the overall non-significant different ability in logically thinking and analyzing the main characters’ behavior which affected the story advancement in the stageplay “Kaki” at Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University. That was, the subjects did not accept the behavior of the female main character “Kaki” who was very sentimental and allowed herself to be infatuated by good looks. Letting lust rule her heart and as a result, did amoral deeds. However, they understood that such socially unacceptable behavior was partly caused by problems in her own mind and partly by the male characters’ behavior. They also sympathized with her yielding to the lust she possessed and appreciated her realization and admission of guilt. As for the main male characters, ThaoPhrommathat, Phraya Krut and Nat KuwenKhonThan, they admired those characters’ ability but did not accept the chauvinistic behavior, breaking the moral code of conduct through adulteration, and lied for their own sake. Nevertheless, they understood

1 รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

that such behavior resulted from being governed by lust and infatuation, just like the female character.

Keywords:Development, Youth, Performing Arts

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถของเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพในการคิด วิเคราะห์ ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพอย่างละ 10 คน รวมจำนวน 20 คนนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพได้แสดงให้เห็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง คือกากีที่จิตใจไม่มั่นคง ยอมให้กิเลสคือความหลงรูปเข้าครอบงำ เป็นผลให้ต้องประพฤติผิดศีลธรรม แต่ก็เข้าใจที่มาของพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับนั้นว่า ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาในจิตของนางเองและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำของตัวละครฝ่ายชาย ทั้งยังเห็นใจต่อความพ่ายแพ้แก่กิเลสในใจของนางและชื่นชมที่นางสำนึกและยอมรับผิด ในส่วนของตัวละครสำคัญฝ่ายชาย คือ ท้าวพรหมทัต พระยาครุฑ และนาฏกุเวรคนธรรพ์ เยาวชนยอมรับในความสามารถ ไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่โอ้อวดอำนาจ กระทำผิดศีลธรรมด้วยการมีความสัมพันธ์กับหญิงที่มีสามีอยู่แล้ว และกล่าวเท็จเพื่อประโยชน์แก่ตน แต่ก็เข้าใจว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดจากถูกกิเลสคือความหลงเข้าครอบงำเช่นเดียวกับตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง

คำสำคัญ:การพัฒนา เยาวชน ศิลปะการแสดง

บทนำ

ละครเวที เป็นศิลปะร่วมสมัยที่มีพลังในการสร้างอุดมการณ์ ความรู้ ความคิด และจินตนาการให้แก่สังคม การสร้างสรรค์ละครเวทีจะต้องบูรณาการศาสตร์และศิลปะหลายแขนง โดยมีวรรณกรรมเป็นแขนงหลักในแง่ของบทละคร และมีนาฏกรรม จิตรกรรม คีตกรรม เป็นองค์ประกอบร่วมเพื่อเสริม

ให้ละครมีความสมบูรณ์โดดเด่นยิ่งขึ้น สร้างสุนทรียารมณ์แก่ผู้ชม น้อมนำจิตใจให้คล้อยตามจินตนาการที่ผู้เขียนบทละครได้สร้างสรรค์

ในปัจจุบันได้มีผู้นำวรรณคดีไทยมาดัดแปลงเป็นบทละครเวที และจัดแสดงเพื่อสื่อสารเนื้อหาทางอารมณ์และความคิดกับผู้ชมร่วมสมัยอย่างต่อเนื่อง เช่น บุษบา-อุณากรรณ ที่ดัดแปลงจากวรรณคดีเรื่อง อิเหนา พิมพิลาไลย ดัดแปลงจากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน และกามุปาทานกากี ดัดแปลงจากวรรณคดีเรื่อง กากีคำกลอน บทละครทั้ง 3 เรื่องดังกล่าว มัทนี รัตนิน ปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์ และชนประคัลภ์ จันทร์เรือง ได้นำวรรณคดีไทยมาดัดแปลงเป็นบทละครสมัยใหม่ในปี 2537 และ 2538 เพื่อแสดงทัศนะที่เชื่อมโยงกับยุคสมัยในประเด็นปัญหาในจิตมนุษย์ คือ กิเลส ตัณหา และอุปาทาน ผลักดันให้มนุษย์ดำเนินพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนและบุคคลอื่น และความคิดเรื่องสตรีนิยมที่ผู้ดัดแปลงแสดงทัศนะว่าผู้หญิงไทยยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม (มนตรี มีเนียม, 2543, น.307-308)

น่าสนใจว่าทั้งวรรณคดีเรื่องกากีคำกลอนและบทละครเรื่องกามุปาทานกากี ต่างก็แสดงให้เห็นทัศนะของสังคมที่มีต่อสตรีเพศ คือ การไม่ยอมรับผู้หญิงที่ลุ่มหลงในโลกียรส และกล่าวเท็จ ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงคือกากี จึงมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่มองเห็นเพียงด้านเดียวเพื่อสนับสนุนทัศนะดังกล่าว ในขณะที่ตัวละครฝ่ายชายได้แก่ ท้าวพรหมทัต พระยาครุฑ และคนธรรพ์ ก็ไม่ได้มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่ควรแก่การยอมรับเช่นกัน แต่ในวรรณคดีต้นเรื่องก็ไม่ได้เน้นข้อด้อยของตัวละครเหล่านั้น ในขณะที่บทละครเรื่องกามุปาทานกากีนอกจากจะไม่เน้นข้อด้อยของตัวละครสำคัญฝ่ายชายแล้ว ในตอนท้ายของเรื่องยังเพิ่มเติมเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่า แม้ตัวละครฝ่ายชายจะประสบกับความทุกข์อันเนื่องมาจากกามราคะในใจตน แต่ก็มีปัญญาที่จะวินิจฉัยถึงปัจจัยหรือต้นเหตุแห่งทุกข์นั้นได้

ผู้วิจัยในฐานะผู้กำกับการแสดงละครเวทีประจำปีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงสนใจที่จะเขียนบทละครเวทีเรื่องกากีขึ้นใหม่ด้วยการดัดแปลงจากวรรณคดีไทยเรื่องกากีคำกลอน โดยเพิ่มเติมเนื้อหาที่แสดงให้เห็นความซับซ้อนของตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงคือการหลงรูปและเน้นให้เห็นข้อด้อยของตัวละครสำคัญฝ่ายชายที่ถูกกิเลสเข้าครอบงำเช่นเดียวกัน เพื่ออธิบายที่มาของพฤติกรรมของตัวละครเหล่านั้น แต่ยังคงพฤติกรรมหลักที่สังคมไม่ยอมรับไว้ ให้นักศึกษาที่สมัครเข้าร่วมโครงการละครเวทีประจำปีคณะศิลปศาสตร์จัดแสดงในรูปแบบของละครเวทีสมัยใหม่ เพื่อศึกษาว่าเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้าง คือนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ดำเนินการจัดแสดง

และผู้เสพคือ นักเรียน นักศึกษา ในจังหวัดสงขลาที่เป็นผู้ชม จะคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการดำเนินพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากีและประเมินค่าตัวละครเหล่านั้นอย่างไร

การนำวรรณคดีมรดกที่สะท้อนวิธีคิดของสังคมในยุคสมัยของผู้ประพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการตีความหรือให้ความหมายต่อพฤติกรรมและผลที่ตัวละครได้รับ มาดัดแปลงเป็นบทละครเวทีให้เยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้สร้างและเสพ เป็นสิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่า ศิลปะการแสดงโดยเฉพาะละครเวทีเป็นสื่อสมัยใหม่ที่สามารถนำมาใช้พัฒนาเยาวชนให้รู้จักขบคิด ตั้งคำถามถึงความหมายที่แสดงความจริงและประสบการณ์มนุษย์ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถของเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพ ในการคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนา หมายถึง ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละคร

เยาวชนหมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่เป็นผู้สร้างและนักเรียน นักศึกษาในจังหวัดสงขลา ที่เป็นผู้เสพละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ละครเวที หมายถึง ละครเวทีประจำปี 2555 เรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดัดแปลงวรรณคดีเรื่องกากีคำกลอน ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นบทละครสมัยใหม่ (Modern Drama) โดยผลิตซ้ำยังคงแนวคิดหลัก (Theme) อันเป็นจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์วรรณคดีต้นเรื่องไว้ คือแสดงให้เห็นพฤติกรรมของหญิงที่สังคมไม่ยอมรับ แต่ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเนื้อหาเพื่อแสดงแนวคิดรองในส่วนของบทบาทหรือพฤติกรรมของตัวละครสำคัญให้มีความซับซ้อน (Round Character) มากขึ้น เพื่อสื่อสารกับผู้ชมร่วมสมัยให้ตระหนักว่า บุคคลไม่ว่าจะมีเพศสภาพเป็นเช่นไร หากไม่เท่าทันกิเลสในใจตน ย่อมมีโอกาสประพฤติผิดพลาดได้เท่าเทียมกัน

ผู้วิจัยนำบทละครที่ดัดแปลงจากวรรณคดีเรื่องกากีไปใช้เป็นบทละคร สำหรับจัดแสดงในโครงการละครเวทีประจำปีของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยให้เยาวชนคือนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่สมัครเข้าร่วมโครงการฝึกซ้อม และจัดแสดงให้ประชาชน นักเรียน และนักศึกษาในจังหวัดสงขลาได้ชม ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในวันที่ 8-10 กุมภาพันธ์ 2556 รวม 5 รอบการแสดง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ สอบถามความคิดเห็นของเยาวชนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือเยาวชนผู้อยู่ร่วมในกระบวนการผลิตหรือผู้สร้างในฐานะ “คนใน” ประกอบด้วยผู้แสดงสำคัญ ผู้แสดงประกอบ และผู้ดำเนินงานเบื้องหลัง จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 คือเยาวชนที่เป็นผู้ชมหรือผู้เสพ ในฐานะ “ผู้สังเกตการณ์” ประกอบด้วยนักเรียนและนักศึกษาที่สุ่มจากผู้ชม 2 คนต่อรอบการแสดง รวม 5 รอบการแสดง จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจำแนก ตีความ และวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงให้เห็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ในละครเวทีเรื่องกากีจากคำให้สัมภาษณ์ของเยาวชนทั้ง 2 กลุ่ม รายงานผลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

จากการสัมภาษณ์เยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพตามกรอบการวิจัย แสดงให้เห็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละคร ดังนี้

การวิเคราะห์และประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องของเยาวชนที่เป็นผู้สร้าง

กากี

เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของกากีที่ไม่มีความหนักแน่นมั่นคง ปล่อยให้กิเลสคือความหลงรูปครอบงำ มีผลให้ต้องประพฤติผิดศีลธรรมนอกใจสามี แต่เยาวชนผู้ให้สัมภาษณ์ก็เข้าใจที่มาของพฤติกรรมของกากีที่สังคมไม่ยอมรับว่าส่วนหนึ่งเกิดจากกิเลสในใจของนางเอง อีกส่วนหนึ่งเกิดจาก

ฝ่ายชายที่ใช้กำลังบังคับและวาทะหว่านล้อม ในขณะเดียวกันก็เห็นใจกากีที่ขาดอิสรภาพ อ่อนต่อโลก และชื่นชมที่กากีสำนึกผิด ทำผิดแล้วยอมรับความผิดที่ตนได้ก่อขึ้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...คิดว่ากากีก็ผิดเหมือนกัน เพราะว่าถือว่าหลงระเริงในความสวย อย่างไรเค้าก็มีสามีอยู่แม้ว่าผู้ชายอีกคนจะพาไปเค้าก็ไม่มีสิทธิ์นอกใจสามี..."

(คมสัน ขันตยานุวงศ์, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

"...พอมาเล่น ดูเหมือนครึ่งหนึ่งมาประสมกัน ครึ่งหนึ่งเกิดจากผู้ชาย แล้วอีกครึ่งหนึ่งมาจากผู้หญิง ถ้าหากผู้ชายไม่ไปยุ่งด้วยก่อน ที่มีคู่ครองอยู่แล้ว ความเสื่อมเสียก็จะไม่เกิด..."

(จิรกิตต์ จรุงวุฒิ, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

"...จากเดิมที่เรามองว่ากากีเป็นผู้หญิงไม่ดี ก็กลายเป็นว่าสิ่งแวดล้อมหรือบริบทแวดล้อมต่างหากบังคับให้เธอต้องประพฤติแบบนี้..."

(ทัดดาว รักมาก, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...อย่างน้อยกากี ก็ยังรู้ว่าตัวเองทำอะไรผิด แล้วทำไมถึงทำผิด แต่ท้าวพรหมทัตยังไม่รู้ว่ามันก็เลว..."

(คมสัน ขันตยานุวงศ์, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

ท้าวพรหมทัต

เยาวชนยอมรับในความสามารถเรื่องการปกครองบ้านเมือง แต่ไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่ชอบโอ้อวด ทะนงตน ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่สตรีเพศ ใช้ผู้หญิงเป็นเครื่องประดับบารมี และแสดงความคิดเห็นว่า พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการถูกกิเลส คือ ความหลงในอำนาจครอบงำ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เก่งตรงที่ตีหัวเมืองใหญ่น้อยได้อย่างราบคาบ เก่งด้านหลักการปกครอง..."

(แวเทียน สว่างวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...หลงตัวเอง หลงว่าตัวเองยิ่งใหญ่ที่สุดในพิภพนี้ เมียมาก คิดว่าผู้หญิงเป็นเครื่องประดับบารมี รวมทั้งกากีด้วย..."

(แวเทียน สว่างวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...มันสะท้อนให้เห็นว่า คนทุกคนบ้าอำนาจ แต่อำนาจของแต่ละคนต่างกัน เช่น กากีก็บ้าอำนาจของความงาม พรหมทัตบ้าอำนาจเกี่ยวกับปกครองบ้านเมือง ความยิ่งใหญ่..."

(ทัดดาว รักมาก, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

พระยาครุฑ

เยาวชนยอมรับในความสามารถว่ามีเสน่ห์ที่วาจาแต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ประพฤติผิดศีลธรรมมีความสัมพันธ์กับหญิงที่มีสามีอยู่แล้ว และไม่ยอมรับว่าตนก็มีความผิด ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...มีความสามารถ คำพูด คำจา เป็นคนมีเสน่ห์..."

(แววเทียน สว่างวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ไม่ยอมรับผิด ประมาณว่าตัวเองก็ไม่ผิดเหมือนกัน ด่ากากีว่าไปเป็นชู้กับคนธรรพ์ จริง ๆ แล้วตัวเองก็เป็นชู้เหมือนกัน เป็นถึงพญาปักษี แต่มาลักเมียเพื่อน..."

(สุภัควดี เดชสงค์, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

นาฏกุเวรคนธรรพ์

เยาวชนยอมรับในความสามารถเรื่องการบรรเลงดนตรี แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ไม่มีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่งผลให้ต้องโกหกหลอกลวงผู้อื่น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เล่นดนตรีเก่ง มีความสามารถไปหากากีกับครุฑได้..."

(ทีฆทัศน์ จูเฆมา, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

"...โกหกปลิ้นปล้อน มาโกหกเรา เรื่องท้าวพรหมทัตไม่ได้สนใจใยดีเราเลย ถ้าอยู่กับพญาปักษีก็โดนทิ้ง ไปโกหกท้าวพรหมทัตอีกว่าเรายอมให้นาฏกุเวรมีอะไรด้วย..."

(พิชญ์สินี อาชาวงศ์, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

การวิเคราะห์และประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องของเยาวชนที่เป็นผู้เสพ

กากี

เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของกากี อันเนื่องมาจากการหลงรูป คือ เจ้าชู้ มากรัก แต่ก็เข้าใจว่าเป็นเพราะเชื่อคนง่าย อ่อนต่อโลก และเห็นใจว่าพฤติกรรมที่ก่อขึ้นนั้นเป็นเพราะไม่เท่าทันกิเลสในใจตน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เป็นผู้หญิงเจ้าชู้ หลายใจ มากรัก มักมากในกามารมณ์ ไม่ว่าผู้ชายจะเกี้ยวก็อินตาม ผู้ชายมาพูดหว่านล้อม พูดดีก็แบบเอนโอนอ่อนตาม กากีต้องการคนที่ดีที่สุดในชีวิตให้ตัวเอง..."

(อรรถพล หลีนิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ห่วงความสวยอยู่ตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็สวยอยู่แล้ว กลัวความสวยเปลี่ยนแปลง..."

(ศิริพร แทนสุวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ความอ่อนต่อโลก เชื่อคนง่าย เหมือนบ้ายอ เค้ายอแล้วขึ้น พอได้รับคำชื่นชมก็ตัวอ่อนยอมให้หมดเลย ไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของคน..."

(ภัทราวดี เรืองติก, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

ท้าวพรหมทัต

เยาวชนยอมรับในความสามารถในการปกครองบ้านเมือง การเป็นผู้นำ แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ถูกครอบงำด้วยกิเลส คือความหลงในอำนาจ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เค้ามีความเป็นผู้นำ..."

(จักรพงศ์ สมบัติยานุชิต, สัมภาษณ์วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2556)

"...หยิ่งทะนง เย่อหยิ่ง คิดว่ามีอำนาจ มีช้างแก้ว ม้าแก้ว นางแก้ว หลงในอำนาจให้ความรัก (กากี) แต่ไม่ให้อิสระแก่นาง หึงหวงไว้กับตัว ยึดนางไว้กับตัว รักตัวเอง ต้องการให้ตัวเองสุขสบายที่สุด..."

(อรรถพล หลีนิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

พระยาครุฑ

เยาวชนยอมรับในความสามารถ แต่ไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม ผิดลูกผิดเมียผู้อื่น เพราะลุ่มหลงในอำนาจ และไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...คือเค้ามีอำนาจ มีบารมีอยู่กับตัว..."

(สราวุธ ธีระธาน, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ไม่มีความยังยั่งชั่งใจ เห็นกากีก็ลุ่มหลงอยู่ในภาวะชอบผู้หญิงคนนี้ไม่ได้คิดว่าเออ คือมันเหมาะสมมั้ย คือ กากีมีสามีอยู่แล้ว เรามาลักพากากีไปเหมือนแย่งเมียชาวบ้านดี ๆ นี่เอง เป็นคนลุ่มหลงในอำนาจด้วยเค้าไม่ผิด เค้าคิดว่าท้าวพรหมทัตเป็นแค่มนุษย์ เค้าอยู่สูงกว่านั้น ถ้าเค้ามาทำอะไรไม่ดีก็ไม่ถือว่าเป็นความผิด..."

(หนึ่งฤทัย ทองสมพร, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

นาฏกุเวรคนธรรพ์

เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมของคนธรรพ์ คือ อกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ไม่เป็นสุภาพบุรุษ และหลอกลวงผู้อื่นเพื่อประโยชน์แก่ตน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...อกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ หลอกลวงภรรยาผู้อื่นมาเป็นของตน..."

(ศิรประภา แก้วดี, สัมภาษณ์วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2556)

"...จากในเรื่องแกล้งทำทีว่าจะไปช่วยพานางกากีกลับมาหาท้าวพรหมทัต แต่พอไปถึงก็ใช้คำพูดหว่านล้อมให้นางกากีตกเป็นของเค้า ไม่มีความเป็นสุภาพบุรุษ คือ ไม่ยอมรักษาคำพูดที่พูดไว้กับนางกากี..."

(ภัทราวดี เรืองติก, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

เห็นได้ว่าเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แสดงให้เห็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุและผล ในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง คือ การไม่ยอมรับพฤติกรรมของกากี ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง สอดคล้องกับแนวคิดของวรรณคดีต้นเรื่องที่ผู้ประพันธ์ประสงค์จะแสดงให้เห็นพฤติกรรมของหญิงที่สังคมไม่ยอมรับ เช่นเดียวกับการไม่ยอมรับพฤติกรรมของท้าวพรหมทัตพระยาครุฑ และนาฏกุเวรคนธรรพ์ ตัวละครสำคัญฝ่ายชาย และเข้าใจที่มาของพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับของตัวละครสำคัญทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายว่าเกิดจากการถูกกิเลสคือความหลงเข้าครอบงำ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือแนวคิดของผู้ประพันธ์บทละครที่ประสงค์จะสื่อสารกับผู้ชมร่วมสมัยให้ตระหนักว่า บุคคลไม่ว่าจะมีเพศสภาพเป็นเช่นไร หากไม่เท่าทันกิเลสในใจตน ย่อมมีโอกาสประพฤติผิดพลาดได้เท่าเทียมกัน อันเป็นแนวคิดรอง

นอกจากนี้เยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพ ยังได้แสดงทัศนะที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่าตัวละครสำคัญในละครเวทีเรื่องกากี ทั้งในระดับปัจเจกและสังคม ดังนี้

คุณค่าทางความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่าตัวละครสำคัญในละครเวทีเรื่องกากีของเยาวชนที่เป็นผู้สร้าง

ระดับปัจเจก

เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่า กิเลสตัณหา คือความหลงที่เข้าครอบงำจิตใจมนุษย์ ผลักดันให้แต่ละคนดำเนินพฤติกรรมเพื่อสนองกิเลสตัณหานั้น ส่งผลให้เกิดความทุกข์แก่ตนและบุคคลอื่น

นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า มนุษย์ย่อมมีทั้งดีและชั่วปะปนกันไป ไม่มีใครสมบูรณ์แบบ และในการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ควรประณามหรือตัดสินผู้ใดโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรอง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...เห็นกิเลสตัณหามนุษย์ มนุษย์ฝักใฝ่ลุ่มหลงในสิ่งที่ตัวเองต้องการ โดยไม่คำนึงถึงวิธีการว่าตัวเองจะได้มาโดยวิธีใด ผิดหรือถูก เช่น ครุฑ ก็ไปลักพาตัวกากี คนธรรพ์ก็ไปพูดจาหลอกลวงใส่ร้ายก็ผิดเหมือนกัน..."

(ทัดดาว รักมาก, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...คนเราไม่ว่าจะรวยจะจน จะมีอำนาจแค่ไหนแต่ด้วยความเป็นมนุษย์ก็ต้องมีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดี..."

(ปิยะรัตน์ กำศิริพิมาน, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...คนเรามองได้หลายแบบ ต่างคนก็ต่างมองแต่ละคนละด้าน เราไม่ควรด่วนตัดสินใครโดยไม่เข้าใจ ต้องสอบถาม ต้องรู้จริงว่า คนที่เค้าทำแบบนั้นเหตุเกิดจากอะไร..."

(ทีฆทัศน์ จูเมฆา, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556)

ระดับสังคม

เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่า ยังไม่มีความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคมไทย หากหญิงและชายประพฤติหรือมีพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ สังคมจะประณามเฉพาะเพศหญิง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...มันสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายก็ทำผิด แต่ว่ามันเหมือนกับว่าไม่เท่าเทียมกัน เพราะถ้าผู้หญิงทำผิด จะดูไม่ดีกว่าผู้ชาย นาฏกุเวร ท้าวพรหมทัต ครุฑ ยืนด่ากากี ทหารหรือมเหสีก็ไม่ได้รู้สึกอะไร ไม่รู้สึกว่า (ผู้ชาย) สามคนนั้นก็ผิด..."

(วรากร กล่อมเชื้อ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

"...ผู้หญิงผิดในทุก ๆ กรณีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น กากีมีผู้ชายหลายคน กลับเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ทั้ง ๆ ที่มันก็เป็นสิทธิ์ของกากี ทีท้าวพรหมทัตก็มีเมียหลายคน ทำไมไม่มีใครตราหน้าว่าเป็นผู้ชายไม่ดี..."

(แววเทียน สว่างวรรณ, สัมภาษณ์วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556)

คุณค่าทางความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่าตัวละครสำคัญในละครเวทีเรื่องกากีของเยาวชนที่เป็นผู้เสพ

ระดับปัจเจก

เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่ามนุษย์ไม่สมบูรณ์แบบมีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ด้อย และไม่ควรตัดสินบุคคลก่อนที่จะพิจารณาถึงเหตุและผลในการกระทำของบุคคลนั้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...ทุกคนจะมีทั้งดี ทั้งไม่ดี ส่วนนี้ทำให้เห็นเด่นชัดขึ้น ก่อนดู กากีไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ พอมาดู มาเห็นกากีเค้าสื่อออกมา กากีที่ไม่ดี ไม่ได้มาจากตัวมัน มันมาจากสิ่งแวดล้อมที่บังคับให้เค้าทำ..."

(สราวุธ ธีระธาน, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...อย่าตัดสินเค้าทันที จากการฟังจากคนอื่น เหมือนเพื่อนเราอาจมองเค้าไปแบบนั้นผิด ถ้าใครพูดไม่ดี เราต้องคุยกับเค้าก่อน เพื่อให้เค้าได้บอกอธิบายตัวเองว่าเป็นแบบนี้ ๆ ไม่ใช่แบบนั้น...คืออย่าฟังความข้างเดียว ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงรอบข้างต้องฟังความจริงจากผู้ที่โดนกล่าวหาก่อนให้เค้าอธิบายตัวเองก่อน..."

(ตรีชฎา รอดเพ็ง, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

ระดับสังคม

เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่า สังคมไทยในอดีตและปัจจุบันมีการเหยียดเพศ แม้ระบอบการปกครองของไทยจะเป็นประชาธิปไตยที่ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกัน แต่ในความเป็นจริงสังคมยังไม่ให้ความเป็นธรรมแก่เพศหญิง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...ทำให้ฉุกคิดขึ้นมาว่า ที่เราดูในยูทูป ในวรรณคดี อาจมองว่ากากีหลายใจผิดมาก แต่กลับมาคิดอีกที จริง ๆ แล้วผู้ชายก็มีความผิดเหมือนกัน แต่ในตอนนั้นเราก็ยังไม่ได้นึกถึงว่าผู้ชายก็มามีส่วนร่วมก็มาผิดเหมือนกัน พอมาดูเรื่องนี้ก็ชอบตอนจบ คือ ขยายทุกอย่างว่า ทำไมต้องโทษแต่กากีคนเดียว ท้าวพรหมทัตก็ผิด ครุฑก็ผิด คนธรรพ์ก็ผิด..."

(กนกพร รัตนปราโมทย์, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

"...เราพูดได้อย่างเต็มปากว่า เราเป็นประเทศประชาธิปไตย คือทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แต่เนื้อแท้ของสังคมจริง ๆ เค้าก็ยังเทิดทูน

ผู้ชายและกดผู้หญิงให้ต่ำลงอยู่ดี กากีจริง ๆ ไม่ใช่เฉพาะในวรรณคดี ในสังคม
ปัจจุบันนี้หนักกว่ากากีก็ปรากฏให้เห็นอยู่เยอะ..."

(หนึ่งฤทัย ทองสมพร, สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556)

ทัศนะของเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ และประเมินค่าตัวละครสำคัญ ในละครเวทีเรื่องกากี ทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม แสดงให้เห็นความสามารถทางมโนมติหรือความคิดรวบยอด (Concept) ของเยาวชนอันเกิดจากความเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครสำคัญทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายที่มีผลต่อการดำเนินเรื่องและแนวคิดของเรื่อง และนำพฤติกรรมของตัวละครเหล่านั้นมาประมวลเข้าด้วยกันเป็นข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ในการเข้าใจตนเองและบุคคลอื่นว่ามนุษย์มีทั้งส่วนดีและส่วนด้อยเราจึงไม่ควรตัดสินหรือประณามใครโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรองและสังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันยังมีอคติกับสตรีเพศ

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

เยาวชนที่เป็นผู้สร้างในฐานะ "คนใน" และเยาวชนที่เป็นผู้เสพหรือผู้ชม ซึ่งเป็น "ผู้สังเกตการณ์" ละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แสดงให้เห็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ เยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงคือกากีที่ปล่อยให้ความหลงรูปอันเป็นกิเลสเข้าครอบงำ มีผลให้ต้องประพฤติผิดศีลธรรม นอกใจสามี แต่เยาวชนก็เข้าใจที่มาของพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับนั้นว่าส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาภายในจิตใจของนางเองและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำของตัวละครฝ่ายชายในขณะเดียวกันเยาวชนก็เห็นใจกากีที่ขาดอิสรภาพ อ่อนต่อโลก พ่ายแพ้กิเลสในใจตน และชื่นชมที่นางสำนึกผิด ทำผิดแล้วยอมรับความผิดที่ได้ก่อขึ้น

ในส่วนของตัวละครสำคัญฝ่ายชาย คือท้าวพรหมทัต เยาวชนยอมรับในความเป็นผู้นำและการปกครองบ้านเมือง แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่โอ้อวด ทะนงตนว่ามีอำนาจ ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่สตรีเพศใช้ผู้หญิงเป็นเครื่องประดับบารมี เยาวชนยอมรับในความสามารถของพระยาครุฑว่ามีอิทธิฤทธิ์ มีอำนาจมีวาจาที่เป็นเสน่ห์ แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ขาดการยับยั้งชั่งใจ ไปมีความสัมพันธ์กับหญิงที่มีสามีอยู่แล้ว และไม่ยอมรับว่าตนก็มีความผิด สำหรับนาฏกุเวรคนธรรพ์ เยาวชนไม่ยอมรับที่เป็นคนอกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ โกหกหลอกลวงผู้อื่น และไม่เป็นสุภาพบุรุษ แม้เยาวชนจะไม่ยอมรับ

พฤติกรรมของตัวละครสำคัญฝ่ายชายทั้งสามตัวดังกล่าว แต่ก็เข้าใจว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดจากถูกกิเลส คือความหลงเข้าครอบงำเช่นเดียวกับตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง

เห็นได้ว่า ความสามารถในการคิด วิเคราะห์และประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายของเยาวชนดังกล่าว เกิดจากความเข้าใจที่มาของตัวละครสำคัญที่ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมไว้ในบทละครเพื่ออธิบายที่มาของพฤติกรรมของตัวละครให้มองได้รอบด้านมากขึ้น แตกต่างจากวรรณคดีต้นเรื่องที่ตัวละครมองเห็นได้เพียงด้านเดียว การประยุกต์เนื้อหาวรรณคดีให้เข้ากับสังคมปัจจุบันของผู้วิจัย เป็นผลให้เยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพได้ใช้ความคิดของสังคมร่วมสมัยตัดสินหรือประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครได้อย่างเที่ยงธรรม

นอกจากนี้เยาวชนที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพยังได้แสดงทัศนะที่สะท้อนให้เห็นความสามารถในการคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่าตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องในละครเวทีเรื่องกากีทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม ในระดับปัจเจก เยาวชนแสดงความเห็นว่า กิเลส ตัณหา ในใจมนุษย์ คือสิ่งสำคัญที่ผลักดันให้แต่ละคนดำเนินพฤติกรรมที่สร้างทุกข์ให้แก่ตนและบุคคลอื่น ทั้งยังแสดงความคิดเห็นว่ามนุษย์ไม่มีใครสมบูรณ์แบบ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสติ ไม่ควรประณามหรือตัดสินผู้ใด โดยปราศจากการไตร่ตรองให้ถ่องแท้ ในระดับสังคม เยาวชนแสดงความคิดเห็นว่า ยังไม่มีความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคมไทย หากหญิงและชายประพฤติหรือมีพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม สังคมจะประณามหญิงมากกว่าชาย

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเยาวชนที่เป็นผู้เสพละครเวทีเรื่องกากี รับสารซึ่งเป็นแนวคิดหลักและแนวคิดรองได้อย่างครบถ้วน เช่นเดียวกับเยาวชนที่เป็นผู้สร้าง ละครเวทีประจำปีของคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความคิดของเยาวชนที่ส่วนใหญ่ปฏิเสธวรรณกรรมที่เสพด้วยการอ่านให้เข้าใจบุคคลอื่น และเรียนรู้ที่จะขบคิด ตั้งคำถามกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับทั้งจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนทุกเมื่อ เพื่อจะได้ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างเท่าทัน

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษากระบวนการละครกับการพัฒนาเยาวชน ในประเด็นความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบหรือความคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

มนตรี มีเนียม. 2543. *วิเคราะห์บทละครสมัยใหม่ที่ดัดแปลงจากวรรณคดีไทย.* รายงานการวิจัยทุนพัฒนานักวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

บุคลานุกรม

คมสัน ขันตยานุวงศ์, (2556, 9 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

จิรกิตต์ จรุงวุฒิ, (2556, 9 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

ตรีชฎา รอดเพ็ง, (2556, 16 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

ทัดดาว รักมาก, (2556, 10 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

ทีฆทัศน์ จูเมฆา, (2556, 9 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

ปิยะรัตน์ กำศิริพิมาน, (2556, 10 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

พิชญ์สินี อาชาวงศ์, (2556, 9 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

ภัทราวดี เรืองติก, (2556, 16 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

วรากร กล่อมเชื้อ, (2556, 10 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

แววเทียน สว่างวรรณ, (2556,10 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

ศิรประภา แก้วดี, (2556, 17 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

ศิริพร แทนสุวรรณ, (2556, 16 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

สราวุธธีระธาน, (2556, 16 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

สุภัควดี เดชสงค์, (2556, 10 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

หนึ่งฤทัย ทองสมพร, (2556, 16 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

อรรถพล หลีนิ่ง, (2556, 16 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

กากี : การดัดแปลงวรรณคดีเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่
Kaki: The adaptation of classical literature to a contemporary stage play

มนตรี มีเนียม[1]
Montri Meenium

Abstract:

Showcasing literary adaptation methods, the paper was written based on a case study which had adapted the Thai classical literature of *Kaki Klon Suphap* or *Kaki in Verse*, written by Chao Phraya Phrakhlang (Hon), for a stage play "Kaki," produced by the Faculty of Liberal Arts at Prince of Songkla University, Thailand. It was argued that when adapting a literary source to a different genre such as a contemporary stage play, one must consider all the dimensions in which the target genre differs from the original source, such as rhetoric, literary structure or convention, points of view, emotional content, and cultural contexts specific to particular eras. The adaptation of *Kaki in Verse* to the modern stage play for younger generations therefore involved a 4-stage process: 1) adjusting the theme, 2) designing stage presentation, 3) reworking the storyline, 4) drafting and revising the play script. In the stage play, the original theme of *Kaki*, accentuating the condemnation of the female protagonist who succumbed to sexual lust, thus committing adultery and telling lies, was adapted to accommodate the contemporary viewpoint that regardless of sexual orientation, ones can do wrong if unmindful and yielding to lust. The adapted stage performance did not exceed two hours to satisfy the taste and interest span of the target audiences the majority of which were high school and university students. The storyline including characters, scripts, as well as background from *Kaki in Verse* was modified to fit the newly adjusted theme. Finally, the play script was drafted, revised, and made ready for the Faculty's annual stage play.

Keywords: Literary adaptation, Kaki, contemporary stage play

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการดัดแปลงวรรณกรรมเพื่อการอ่านเป็นวรรณกรรมเพื่อการแสดง โดยใช้การดัดแปลงวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นบทละครเวทีสมัยใหม่เรื่องกากี ที่ใช้เป็นบทสำหรับการแสดงในโครงการละครเวทีประจำปี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นกรณีศึกษา

---

[1]รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
[1]Associate Professor, Department of General Education, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat yai Campus

ด้วยเหตุผลที่การดัดแปลงวรรณคดีเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่ มีความแตกต่างกันด้วยลักษณะของการสื่อสารและองค์ประกอบหรือโครงสร้างของงานและความต่างที่เนื้อหาทางความคิดและอารมณ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับทัศนะของผู้ดัดแปลงในบริบททางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับยุคสมัย การดัดแปลงวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่เพื่อสื่อสารกับคนรุ่นใหม่จึงดำเนินไปใน 4 ขั้นตอน คือ 1) ปรับเปลี่ยนแนวคิดหลัก (Theme) ของวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพที่สะท้อนวิธีคิดของสังคมในยุคของผู้แต่ง คือ ผู้หญิงที่สมควรถูกประณาม ได้แก่ ผู้ที่มักมากในกาม ไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีและกล่าวเท็จ เป็น ไม่ว่าบุคคลจะมีเพศสภาพเป็นเช่นไร หากไม่เท่าทันกิเลสในใจตน ย่อมประพฤติผิดพลาดได้เท่าเทียมกัน 2) ใช้รูปแบบการนำเสนอเป็นละครสมัยใหม่ มีความยาวไม่เกิน 2 ชั่วโมง เพื่อให้สอดคล้องกับรสนิยมและความสนใจของผู้ชมกลุ่มเป้าหมายของละครเวทีเรื่องกากีที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 3) เรียงลำดับเหตุการณ์หรือเรื่องราวในบทละครเรื่องกากีให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแนวคิดหลักที่ดัดแปลง โดยตัด ย่อ หรือขยายโครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา และฉากจากวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพ 4) ตรวจสอบ ปรับแก้ บทละครเรื่องกากีให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้เป็นบทละครสำหรับการแสดงละครเวทีสมัยใหม่ในโครงการละครเวทีประจำปี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำสำคัญ: การดัดแปลงวรรณกรรม กากี บทละครเวทีสมัยใหม่

บทนำ

กากี เป็นตัวละครหญิงที่รู้จักกันดีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา และได้รับความสนใจสืบต่อกันมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ดังปรากฏในบทเห่เรื่องกากี พระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร และเรื่องกากีกลอนสุภาพ ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2534, น.309) ความน่าสนใจของกากีอยู่ที่การเป็นตัวละครหญิงที่มีพฤติกรรมขัดแย้งกับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมที่คาดหวังให้ผู้หญิงรักนวลสงวนตัว และซื่อสัตย์ต่อสามี แต่กากีกลับมีลักษณะตรงกันข้าม คือ ลุ่มหลงในโลกียรส ไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีและกล่าวเท็จ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นอกจากเรื่องของกากีจะถูกนำไปสร้างสรรค์เป็นวรรณกรรมแล้ว ในศิลปะแขนงอื่นๆ ได้แก่ นาฏกรรม คีตกรรมและจิตรกรรม ก็ได้นำเรื่องราวของกากีไปผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่อง การนำเรื่องกากีไปถ่ายทอดผ่านงานศิลปะจำนวนไม่น้อยเป็นสิ่งยืนยันความสนใจของสังคมที่มีต่อเรื่องราวของกากีได้เป็นอย่างดี (อาทิตย์ ดรุนัยธร, 2549, น.14) หากถามว่าเรื่องของกากี ประสบความสำเร็จเพียงใด ก็คงตอบได้ว่า ชื่อของกากีได้กลายเป็นคำด่าที่สั้น แต่เจ็บ แสบ ซ้ำล้ำลึก ในแง่ของวรรณกรรมที่เป็นแบบอย่างของชีวิต กากี คือตราประทับสำหรับเยี่ยงอย่างที่ไม่ดีได้อย่างสมบูรณ์แบบ (กุสุมา รักษมณี, 2547, น.102)

อย่างไรก็ตาม กระแสการศึกษาสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในวรรณคดีไทย ทำให้สายตาของคนรุ่นใหม่มองตัวละครหญิงเปลี่ยนไป การแสดงทัศนะเชิงวิพากษ์และการตั้งคำถาม ต่อชะตากรรมของตัวละครหญิง โดยเฉพาะกากี มักปรากฏในวงวิชาการและการแสดงละครเวทีสมัยใหม่ อาทิ กุสุมา รักษมณี (2547:116-117) ได้มองกากีในฐานะวรรณกรรมเป็นบทวิจารณ์ชีวิต โดยแสดงทัศนะว่ากากีเป็นบทวิจารณ์บทหนึ่งของผู้หญิงที่ประสบเคราะห์กรรมจากผลของการกระทำของตนเองส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำของเพศที่แข็งแรงและมีสถานภาพเหนือกว่า ในขณะที่สายวรุณ น้อยนิมิตร (2540:166-168) กลับเพ่งเล็งไปที่ตัวละครชาย โดยแสดงทัศนะว่า กากีเป็นเพียงตัวละครที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้น เพื่อเป็นเดิมพันของการแข่งขันชิงดีกันระหว่างบุรุษ

กากีเป็นผู้ทำให้พญาครุฑตระหนักรู้ว่าการแย่งชิงเอาของผู้อื่นมาครอบครองนั้นไม่ยั่งยืน สำหรับคนธรรพ์ นางเป็นเครื่องมือให้ผู้ต่ำต้อยกว่าได้แก้แค้นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ส่วนท้าวพรหมทัต กากีเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เผยให้เห็นกิเลส ตัณหา ของผู้ปกครอง

ส่วนแก้วเก้าหรือวินิตา ดีถียนต์ ได้ตั้งคำถามกับผู้ประพันธ์ที่จงใจสร้างกากีให้มีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ไว้ในคำนำในการเขียนนวนิยายเรื่องเรือนนพเก้า ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ว่า “...แม้จะเทิดทูนเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ไว้ในฐานะบรมกวีของรัตนโกสินทร์เพียงใดก็ตาม แต่เมื่ออ่านเรื่องกากีครั้งใด ก็อดนึกในใจไม่ได้ว่า ท่านแต่งเพื่อให้ประจักษ์แจ้งในหญิงพาลฝ่ายเดียวเท่านั้นหรือ แล้วผู้ชายพาลในเรื่อง พญาครุฑและคนธรรพ์ รวมทั้งท้าวพรหมทัตสามีผู้ไม่อาจปกป้องและยอมให้อ้อภัยภรรยา ผู้ชายเหล่านี้จะเรียกว่าผิดและถูกมากน้อยแค่ไหน...” (แก้วเก้า, 2554, น.คำนำ)

เรื่องราวของกากียังไปปรากฏในเนื้อหาของละครเวทีอย่างน้อย 2 เรื่อง คือ กากีของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ และกามุปาทานกากีของชลประคัลภ์ จันทร์เรือง

พฤติกรรมของกากีและตัวละครชายในบทละครเรื่องกากีของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ ยังคงเป็นลักษณะเดียวกับกากีกลอนสุภาพของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เพียงแต่ผู้ประพันธ์ได้เพิ่มเติมเนื้อหาตอนท้ายของเรื่องให้กากีมีจุดจบเช่นเดียวกับนางโมรา ในเรื่องจันทโครพ กล่าวคือ หลังจากกากีถูกลอยแพ พระอินทร์ได้แปลงกายเป็นชายกักขฬะมาลองใจ โดยขอให้นางยอมเป็นภรรยาแล้วจะให้กินอาหาร เมื่อกากียินยอมก็คืนร่างเดิมและบริภาษนาง กากีจึงตอบโต้ด้วยการวิพากษ์พฤติกรรมของพระอินทร์ ท้าวพรหมทัต พญาครุฑ และคนธรรพ์ ในขณะเดียวกันก็แก้ต่างให้กับตนเองด้วย (อาทิตย์ ดรุนัยธร, 2547, น.5) ส่วนบทละครเรื่องกามุปาทานกากี ของชลประคัลภ์ จันทร์เรือง พฤติกรรมหลักของกากีและตัวละครฝ่ายชายก็ดำเนินไปเช่นเดียวกับบทละครเรื่องกากีของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ เพียงแต่ผู้ประพันธ์ได้เพิ่มเติมเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่า ลักษณะหญิงชั่วของกากี ความลุ่มหลงมัวเมาของท้าวพรหมทัต พญาครุฑ และคนธรรพ์มีที่มาจาก อวิชชา ตัณหา และอุปาทาน ที่ตัวละครยึดติด และในตอนท้ายของเรื่องผู้ประพันธ์ได้เพิ่มเติมเนื้อหาให้ท้าวพรหมทัตสามารถละวางกามุปาทานลงได้ด้วยปัญญา (มนตรี มีเนียม, 2544, น.143-144)

เห็นได้ว่ามุมมองที่มีต่อกากีและตัวละครชายของนักวิชาการวรรณคดีและนักการละคร เป็นการตีความวรรณคดีไทยใหม่ เพื่อให้เนื้อหาของวรรณคดีเป็นที่ยอมรับของสังคมร่วมสมัย ผู้เขียนเห็นว่ากากีเป็นวรรณคดีมรดกที่น่าสนใจในแง่ของการสร้างตัวละครที่ชวนให้ตั้งคำถามและเกิดการวิพากษ์ จึงเขียนบทละครเรื่องกากีขึ้นใหม่ โดยดัดแปลงจากวรรณคดี เรื่อง กากีกลอนสุภาพ ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เพื่อใช้เป็นบทละครสำหรับการแสดงละครเวทีประจำปีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง : กรณีศึกษาละครเวทีเรื่องกากี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

น่าสนใจว่า การนำวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นวรรณกรรมเพื่อการอ่านมาดัดแปลงเป็นบทละครเวทีซึ่งเป็นวรรณกรรมเพื่อการแสดง ผู้ดัดแปลงยังคงเนื้อหาสาระเดิมไว้เพียงใด และมีกลวิธีในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอันเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารความคิดและอารมณ์ในทัศนะของผู้ดัดแปลงอย่างไร

บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอแนวทางหรือขั้นตอนอันเป็นกลวิธีในการดัดแปลงวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นบทละครเวทีสมัยใหม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปที่สนใจการดัดแปลงวรรณกรรมเพื่อการอ่านเป็นวรรณกรรมเพื่อการแสดงในบริบทที่ต่างออกไป

กระบวนการในการดัดแปลงวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นบทละครเวทีสมัยใหม่

ลำดับแรก วิเคราะห์องค์ประกอบหรือโครงสร้างของวรรณคดีต้นเรื่องเพื่อหาแนวคิดหลัก (Theme) ของเรื่อง

เมื่อพิจารณาบทสนทนา พฤติกรรมของตัวละคร ฉาก และโครงเรื่อง ก็จะพบว่าวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพมีแนวคิดที่จะแสดงให้เห็นลักษณะของหญิงชั่วที่ไม่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง เนื้อหาของวรรณคดีเรื่องกากีจึงแสดงให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของกากีเพียงด้านเดียว คือ ลุ่มหลงในกาม ไม่ซื่อสัตย์ต่อสามี และกล่าวเท็จ ในขณะที่ตัวละครชาย ได้แก่ ท้าวพรหมทัต พญาครุฑ และคนธรรพ์ ก็ไม่ได้มีพฤติกรรมที่ควรแก่การยอมรับเช่นกัน แต่ในวรรณคดีต้นเรื่องไม่ได้เน้นให้เห็นข้อด้อยเหล่านั้น เพื่อให้บทละครสอดคล้องกับวิธีคิดของสังคมร่วมสมัยที่สนใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคทางเพศเพิ่มขึ้น ผู้เขียนจึงปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่แสดงให้เห็นความซับซ้อนของตัวละครหญิง เพื่อให้รู้ที่มาของพฤติกรรมของกากีที่ขัดแย้งกับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมว่าเกิดจากถูกกิเลส คือความหลงรูปเข้าครอบงำ ในขณะเดียวกันก็เน้นพฤติกรรมอันเป็นข้อด้อยของตัวละครชายให้เห็นว่าถูกกิเลสเข้าครอบงำเช่นเดียวกัน เพื่อแสดงทัศนะอันเป็นแนวคิดว่า ไม่ว่าบุคคลจะมีเพศสภาพเป็นเช่นไร หากไม่เท่าทันกิเลสในใจตน ย่อมมีโอกาสประพฤติผิดพลาดได้เท่าเทียมกัน

ลำดับที่สอง พิจารณาผู้ชมกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร วัย เพศ และการศึกษาเป็นอย่างไร

กลุ่มเป้าหมายของละครเวทีประจำปีคณะศิลปศาสตร์ คือ นักเรียน นักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเยาวชนในวัยนี้ส่วนใหญ่ไม่อดทนกับสิ่งที่ตนไม่พึงใจและชอบความทันสมัย ฉะนั้นหากเขียนบทละครเวทีเพื่อจัดแสดงในรูปแบบเดิมๆ ก็จะล้มเหลว ผู้เขียนจึงเลือกใช้รูปแบบของละครสมัยใหม่ที่มีอิสระในการนำเสนอด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ใช้การดำเนินเรื่องที่กระชับฉับไว เพิ่มเติมบทตลกขบขัน และใช้การร้องและเต้นด้วยทำนองและลีลาร่วมสมัยแทรกเป็นช่วงๆ เพื่อตรึงผู้ชมที่มีสมาธิค่อนข้างสั้นให้จดจ่ออยู่กับการแสดงตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

ลำดับที่สาม ดำเนินการดัดแปลงโดยเรียงลำดับเนื้อหาในแต่ละช่วงจากวรรณคดีต้นเรื่องและเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเพิ่มเติมขึ้นในบทละครให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

วรรณคดีต้นเรื่อง เริ่มเรื่องด้วยการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการแต่ง แล้วแนะนำผู้อ่านให้รู้จักตัวละครสำคัญ คือ ท้าวพรหมทัตกษัตริย์ผู้เรืองเดชา กากีมเหสีรูปงามของท้าวพรหมทัต และคนธรรพ์ผู้ชำนาญในการบรรเลงพิณ ดังนี้

จักกล่าวอดีตนิทานแต่ปางก่อน

เมื่อครั้งองค์สมเด็จพระชินวร	ยังสัญจรแสวงหาโพธิญาณ
เสวยชาติเป็นสกุณาพระยานก	จึงชักเรื่องชาดกมาบรรหาร
หวังแสดงแห่งจิตหญิงพาล	ให้ชายชาญรู้เชิงกระสัตรี

ยังมีราชบรมพรหมทัต ผ่านสมบัติกรุงแก้วพาราณสี
เป็นปฐมบรมราชธานี ศรีสนุกสุขเกษมศวรรยา
กว้างใหญ่ยาวได้สิบสองโยชน์ พลโจษจตุรงค์คังขยา
หมื่นเมืองเลื่องพระเดชเดชา ระอาออกอ่อนเกล้ามาอภิวันท์
เธอมีองค์อัคเรศวิไลลักษณ์ ประไพพักตร์งามเพียงอัปสรสวรรค์
ชื่อกากีศรีวิลาสดั่งดวงจันทร์ เนื้อนั้นหอมฟุ้งจรุงใจ
เสมอเหมือนกลิ่นทิพมณฑาทอง ผู้ใดต้องสัมผัสพิสมัย
กลิ่นกายติดชายผู้นั้นไป ก็นับได้ถึงเจ็ดทิวาวาร
ดังหทัยนัยเนตรกรุงกษัตริย์ พูนสวัสดิ์สังวาสเกษมสานต์
เป็นเอกองค์ในอนงค์บริพาร ประมาณหมื่นหกพันกัลยา
ท้าวมีพี่เลี้ยงผู้เปรมปราชญ์ ชื่อนาฏกุเวรยักษา
ชำนิชำนาญการพิณอเนกา วิชาขับกาพย์เกลี้ยงกล่าวกลอน
บำเรอจิตอิศเรศให้เรืองรณ เมื่อทรงสกากลสโมสร
เฉลิมเมืองเรืองฤทธิ์ขจายจร ทุกนครเข็ดขยาดด้วยปรีชา
(เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2533, น.1)

ผู้เขียนยังคงเนื้อหาจากวรรณคดีต้นเรื่องในส่วนนี้ไว้ แต่ดัดแปลงบทกลอนที่เป็นการบรรยายเพื่อการอ่านให้เป็นฉากนาฏการ[1] เพื่อการแสดง และเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมตั้งแต่เริ่มเรื่อง ผู้เขียนจึงต้องสร้างความขัดแย้งของตัวละครตั้งแต่ต้นเรื่อง เพื่อให้ผู้ชมติดตามว่าความขัดแย้งนั้นจะคลี่คลายลงอย่างไร ในฉากแรกหรือฉากที่ 1 นี้ผู้เขียนใช้ความขัดแย้งของมเหสี 1,2,3 ของท้าวพรหมทัตที่สร้างขึ้นใหม่ ให้ขัดแย้งกับกากีในเรื่องรูปสมบัติ ในขณะเดียวกันก็สื่อสารให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงรูปสมบัติของกากีผ่านบทสนทนาของมเหสีท้าวพรหมทัตกับนางกำนัล จากนั้นจึงเปิดตัวกากีที่มีความหลงในรูปสมบัติตั้งแต่เริ่มเรื่อง ดังนี้

ฉากที่ 1 บริเวณนี้ 1 ตำหนักพระมหเสี 1,2,3

(ไฟเปิดไม่สว่างมากนัก)

มเหสี 1 มเหสี 2 มเหสี 3 กำนัล 1 กำนัล 2 กำนัล 3 นั่งหันหลังให้คนดูเรียงกันด้านหน้าของเวที มเหสีนั่งบนตั่งเล็ก ๆ กำนัลนั่งกับพื้น

(ไฟเน้นที่มเหสี 1 กับนางกำนัล 1)

1.1

มเหสี 1 กำนัล 1 ค่อยๆ หันหน้ามาทางคนดู

มเหสี 1 (พูดกับนางกำนัล) กี่เพ-ลาแล้ว ที่เสด็จพี่ไม่เสด็จมาหาเรา

กำนัล 1 เอ่อ (นับนิ้ววนไปวนมา) ก็...นาน นานมากแล้วเพคะ

---

[1]จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา (2544:166-167) ได้ให้ความหมายของคำว่า ฉากนาฏการไว้ว่า หมายถึงเหตุการณ์ที่มีตัวละครตัวหนึ่งกระทำเพียงลำพังหรือกระทำกับตัวละครตัวอื่นๆ ที่เริ่มดำเนินไปและจบลงในแต่ละช่วงเหตุการณ์ และจะต้องมีฉากสถานที่รองรับ ฉากนาฏการหนึ่งจะมีกี่ฉากสถานที่นั้นก็สุดแล้วแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

มเหสี 1 เราคงสวยน้อยลง

กำนัล 1 (เอาใจ) ไม่หรอกเพคะ ยังงามอยู่ เพียงแต่ว่า...

มเหสี 1 เพียงแต่ว่าอะไร

กำนัล 1 คือ...คือว่า เอ่อ พระเทวีอาจจะมี...

มเหสี 1 มีอะไร นังเขียด

กำนัล 1 มีพระโอรส เอ้ย ไม่ใช่ คือ อาจจะดูมีเนื้อเพิ่มขึ้นอีกนิ้ดนึงอะเพคะ นิดเดียวเอง

มเหสี 1 อย่างนั้นเหรอ อย่างอื่น เช่น**ใบหน้า**ยังดูดีอยู่ใช่มั้ย

กำนัล 1 ยังงดงามอย่างเสมอต้นเสมอปลายเพคะ

มเหสี 1 เราจะยอมแพ้ไม่ได้ นับแต่นี้ต่อไป**รูปร่างของเราจะต้องงดงาม เราจะต้องงามไม่แพ้กากี...**

มเหสี 1 กับนางกำนัล 1 เดินออกไป

(ไฟหรี่ลง แล้วมาเน้นที่มเหสี 2 กับนางกำนัล 2)

1.2

มเหสี 2 กำนัล 2 ค่อยๆ หันหน้ามาทางคนดู

มเหสี 2 (พูดกับนางกำนัล) กี่ทิวาแล้ว ที่เสด็จพี่ไม่เสด็จมาหาเรา

กำนัล 2 (คิดนับในใจ เหมือนกับนานมาก) ก็...หลายทิวาแล้วล่ะเพคะ มันนานจนหม่อมฉันก็จำไม่ได้เหมือนกันเพคะ

มเหสี 2 ใบหน้าเราก็งาม

กำนัล 2 เพคะ

มเหสี 2 รูปร่างเราก็งาม

กำนัล 2 เพคะ

มเหสี 2 แล้วทำไมเสด็จพี่ถึงไม่เสด็จมาหาเรา

กำนัล 2 เอ่อ(ไม่รู้จะตอบอย่างไรดี)...

มเหสี 2 เรารู้แล้ว

กำนัล 2 รู้อะไรเหรอ เพคะ

มเหสี 2 รู้ว่าสิ่งเดียวที่เราขาดหายไป คือ**กลิ่นกายของเรา ที่หอมสู้กากีไม่ได้** เราจะยอมแพ้ไม่ได้นับแต่นี้ต่อไป **กลิ่นกายของเราจะต้องหอม...หอมไม่แพ้กากี**

มเหสี 2 กำนัล 2 เดินออกไป

(ไฟหรี่ลง แล้วไปเน้นที่มเหสี 3 กับนางกำนัล 3)

1.3

มเหสี 3 กับนางกำนัล 3 ค่อยๆ หันมาทางคนดู

มเหสี 3 กี่ราตรีแล้วที่เสด็จพี่ไม่เสด็จมาหาเรา

กำนัล 3 (นับนิ้ววนไปวนมา) ก็นาน...นานมากแล้วเพคะ

มเหสี 3 เจ้าคิดว่าเราสวยมั้ย

กำนัล 3 สวยที่สุดในสุริยจักรวาลเพคะ แต่ว่า...

มเหสี 3 แต่ว่าอะไร

กำนัล 3 แต่ว่าเมื่อ 10 ล้านปีที่แล้ว ตอนที่โลกยังไม่เย็น เพคะ

มเหสี 3 (เริ่มโกรธ) อีปุก

กำนัล 3 (กลัวลนลาน) เพคะ

มเหสี 3 พูดตามความจริง ถ้าไม่อยากหลังลาย พูดใหม่ซิ

กำนัล 3 เอ่อ สวยเพคะ เมื่อสิบล้านปีที่แล้วก็สวย ตอนนี้ก็ยิ่งสวย สวยกว่าเดิม สวยที่สุดในสามโลกเพคะ

มเหสี 3 **(**ยิ้มพอใจ) ใช่ เจ้าพูดถูก ในแผ่นดินนี้ ใครจะงามเกินกว่าเราเป็นไม่มี (เปลี่ยนอารมณ์) แล้วทำไมเสด็จพี่ไม่เสด็จมาหาเรา ทำไม นังปุก บอกข้าที

กำนัล 3 เอ่อ (ไม่รู้จะตอบอย่างไรดี)

มเหสี 3 เรารู้แล้ว ถึงเราจะงามปานใด แต่สิ่งที่เราขาดไป คือ **เสียง เสียงที่ไพเราะ** เสียงของเราคงไพเราะสู้กาฬีไม่ได้ เราจะยอมไม่ได้ นับแต่นี้ต่อไป **เสียงของเราจะต้องไพเราะ เสียงของเราจะต้องไพเราะไม่แพ้กาฬี...**

(ไฟลง)

(ไฟเปิด) ที่ตำหนัก กาฬี 1.4

กาฬียืน นางกำนัล 4 นั่งกับพื้น

กาฬี (พูดกับนางกำนัลโดยไม่หันไปมอง) เสด็จพี่กลับออกไปแล้วใช่มั้ย

กำนัล 4 เพคะ

กาฬี เสด็จพี่เสด็จมาหาเรากี่ราตรีแล้ว

กำนัล 4 มิได้ขาด แม้แต่ราตรีเดียวเพคะ

กาฬีนั่งบนตั่ง ดูกระจกส่องความงาม

กาฬี **เจ้าคิดว่า ที่เสด็จพี่เสด็จมาหามิได้ขาดเช่นนี้ เป็นเพราะเหตุใด**

กำนัล 4 ก็พระเทวีทรงพระสิริโฉมเช่นนี้ ใครจะอดใจไหวล่ะเพคะ

กาฬี **เสด็จพี่มีมเหสีตั้งหมื่นหกพันนาง เหตุไฉนจึงจงใจเสด็จมาแต่ตำหนักของเรา**

กำนัล 4 มเหสีองค์ใด ก็ไม่เสมอเหมือนพระมเหสีกาฬีของหม่อมฉันหรอกเพคะ

กาฬี ไม่เหมือนยังไง

กำนัล 4 พระมเหสีกาฬี ทรงพระสิริโฉมงดงามหาใดเปรียบ กลิ่นพระวรกายก็หอมระรื่น ชายใดได้สัมผัสก็จะหอมติดกายไปถึง 7 ทิวาวัน พระสุรเสียงนั้นเล่าก็ไพเราะประดุจเสียงนกโกกิลาที่ยังชีพด้วยหยาดน้ำค้าง เพียบพร้อมเสียขนาดนี้ องค์พรหมทัตจะทอดพระเนตรผู้ใดได้อีกเล่าเพคะ

กาฬี (ยิ้มอย่างมีความสุข) แล้วเจ้าคิดว่า เรางดงามเช่นที่เจ้าว่าจริงๆ หรือ

กำนัล 4 จริงสิเพคะ ดังหยาดฟ้าลงมาดินทีเดียว

กาฬี เจ้าแน่ใจรึ

กำนัล 4 ยิ่งกว่าแน่เพคะ

กาฬี **เจ้าคิดว่าวันนี้ เรางามกว่าเมื่อวานนี้ฤาไม่**

กำนัล 4 งามกว่าสิ เพคะ
กากี **แล้ววันพรุ่งนี้ เราจะงามกว่าวันนี้ฤาไม่**
กำนัล 4 ต้องงามกว่าแน่นอนอยู่แล้ว
กากี **แต่เรายังไม่มั่นใจ**
กำนัล 4 อ้าว ทำไมล่ะเพคะ
กากี **จนกว่าจะได้ยินคำกล่าวนี้จากปากผู้ชายทุกคน**
(ไฟลง)

ฉากที่ 2 เปิดตัวท้าวพรหมทัตกับคนธรรพ์ โดยแสดงให้เห็นความโอ้อวดหลงอำนาจของท้าวพรหมทัต และความมุ่งมาดหมายปองกากีของคนธรรพ์ ที่ผู้เขียนเพิ่มเติมขึ้น ดังนี้

ฉากที่ 2 บริเวณที่ 2 ท้องพระโรงเมืองพาราณสี
ท้าวพรหมทัตประทับนั่ง คนธรรพ์นั่งเข้าเฝ้าใกล้ชิด
ราชทูต3 คน คลานเข้าถวายสาส์น แล้วถวายบังคมออกไป
ท้าวพรหมทัต นาฏกุเวร
คนธรรพ์ พะ ยะ ค่ะ
ท้าวพรหมทัต **นับเป็นเมืองที 108 แล้วนะ ที่มาเจริญสัมพันธไมตรีกับเรา มาขอยอมเป็นเมืองขึ้นของเรา โดยที่เราไม่ต้องกรีฑาทัพไปรบพุ่ง ให้เปลืองไพร่พล**
คนธรรพ์ เป็นเพราะพระบารมีพระเจ้าข้า
ท้าวพรหมทัต **ก่อนหน้านี้ เราเคยยกทัพไปทำสงครามกับหัวเมืองใหญ่น้อย รายรอบ แล้วเราก็เอาชนะได้อย่างราบคาบ ตั้งแต่นี้ต่อไปบ้านเมืองของเราก็จะสงบร่มเย็นไปอีกนาน**
ภายใต้เศวตฉัตรนี้ นอกจากเราจะมีช้างแก้ว ม้าแก้ว และนางแก้ว ไว้ประดับบารมีแล้ว เราก็มีเจ้านาฏกุเวรที่คอยเป็นที่ปรึกษาใกล้ชิดเรา ช่วยขับเพลงบรรเลงพิณให้เราได้เพลิดเพลินจำเริญใจ เราก็อยากจะตอบแทนเจ้าบ้าง เจ้าประสงค์สิ่งใดในพาราณสีจงบอกแก่เรา เราจะจัดหาให้
คนธรรพ์ ข้าพุทธเจ้า ดำรงชีพอยู่ในพาราณสีแห่งนี้อย่างมีความสุข ก็เพราะบารมีที่ทรงเมตตาแก่ข้า ข้ามิประสงค์สิ่งใดอีกแล้ว พะยะค่ะ
ท้าวพรหมทัต **แล้วเจ้าไม่คิดจะมีคู่ครองอย่างใคร ๆ เขาบ้างรึ**
คนธรรพ์ **ยังไม่คิด พะยะค่ะ**
ท้าวพรหมทัต **แปลก ฤาว่านางทั้งพาราณสีนี้ ยังไม่มีนางใดพิชิตใจเจ้าได้ เอาล่ะ เมื่อเจ้ายังไม่คิดจะมีคู่ครองก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าเมื่อใดที่เจ้าพบกับนางที่เจ้าคิดว่าคู่ควรกับเจ้า จงบอกเรา เราจะจัดการให้กับเจ้า**
คนธรรพ์ **(มีสายตามุ่งมั่น) เป็นพระมหากรุณาธิคุณ พะยะค่ะ**
(ไฟลง)

ฉากที่ 3 แทรกบทตลกโดยเพิ่มตัวละครพ่อหมอเข้ามาหลอกชายผลิตภัณฑ์เพื่อความงามให้กับมเหสีท้าวพรหมทัต เพื่อล้อเลียนสังคมในประเด็นค่านิยมในการเปลี่ยนชื่อและการให้ความสำคัญกับความงามจนขาดวิจารณญาณ ในฉากนี้ผู้เขียนได้เพิ่มเติมฉากย่อยสั้นๆ เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมได้รับรู้ความรู้สึกของกากีที่มีต่อท้าวพรหมทัตด้วย

ไฟเปิดที่ตำหนักกากี

กากี นี่เสด็จพี่จะกักขังเราไว้แต่ในตำหนักนี้ ไม่ให้เห็นเดือนเห็นตะวันหรืออย่างไร

กำนัล 4 ก็น่าจะสบายดีนะเพคะ มีทุกอย่างพรั่งพร้อม พระเทวีประสงค์สิ่งใดหม่อมฉันก็จะจัดมาถวาย

กากี เจ้าคิดว่าเราอยู่อย่างนี้สบายอย่างนั้นหรือ เราไม่ใช่นักโทษนะ

กำนัล 4 ก็ท้าวพรหมทัตทรงห่วงใย ไม่อยากให้คลาดสายตา

กากี ห่วง หรือหวงกันแน่ คงคิดแต่จะครอบครองเรา ใช้อำนาจกับเรา แต่ไม่เคยคิดถึงใจเรา ว่าเราจะรู้สึกอย่างไร

กำนัล 4 ประทับอยู่แต่ในตำหนักนี้ ก็น่าจะมีความสุขดีนะเพคะ

กากี สุขในความคิดของเจ้านะสิ แต่เราไม่ใช่เสด็จพี่เฝ้าแต่พรรณนาความงามของเรา เจ้าก็บอกว่าเรางามอย่างหาที่ติไม่ได้

กำนัล 4 ใช่เพคะ

กากี แล้วเราจะมั่นใจได้อย่างไร ว่าเราจะงามอย่างที่เจ้าว่า

กำนัล 4 ทำไมล่ะเพคะ

กากี เพราะในเมืองพาราณสีแห่งนี้ มีใครบ้างที่ได้เห็นเรา นอกจากเสด็จพี่ นาฏกุเวร แล้วก็เจ้า

กำนัล 4 โถ พระเมหสี ทรงเชื่อเถอะเพคะ

กากี เราไม่เชื่อ

ไฟลง

ฉากที่ 4 เปิดตัวพญาครุฑ โดยใช้การบรรยายจากบทกลอนในวรรณคดีต้นเรื่อง

ฉากที่ 4 บริเวณที่ 4 วิมานฉิมพลีของพญาครุฑ

เสียงบรรยาย (พญาครุฑนั่งบนตั่ง)

ปางนั้นยังมีครุฑราช สุริยชาติล้ำสกุลปักษา
สถิตสถานพิมานรัตย์รมยา ยอดมหาพฤกษาสิมพลี
ในเชิงเขาเมรุราชบรรพต ปรากฏด้วยกำลังปักษี
บินหนักกวักละโยชน์ด้วยฤทธี อาจจะข้ามนทีสีทันดร
พญาครุฑยืน ประกอบด้วยมนตรามหาเวท ทั่วประเทศเกรงจบสยบสยอน
เคยเที่ยวเล่นเป็นสุขทุกนคร สถาพรพูนสวัสดิ์อยู่อัตรา
กับบรมพรหมทัตปิ่นธเรศ เคยประเวศทรงสกากันหนักหนา
ถ้อยทีมีชัยและอัปรา ก็ปรารภเพื่อทรงสกากล

ไฟลง

เสียงฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ครุฑบิน

ออกจากพิมานรัตนเรืองรอง ผาดผยองทะยานขึ้นเวหน
ข้ามมหาสาคเรศวังวน ก็ลุดลแดนราชธานี
ลงยังรุกขพระไทรใบชิด นิมิตกายกลายเพศจากปักษี
เป็นมานพเสาวภาคโสภี จรลีนวยนาดดำเนินมา

ฉากที่ 5 ดำเนินเหตุการณ์ไปตามเนื้อหาในวรรณคดีต้นเรื่อง คือ พญาครุฑลงมาเล่นสกากับท้าวพรหมทัต โดยมีคนธรรพ์ บรรเลงพิณขับกล่อม

ฉากที่ 6 แทรกบทตลกที่อิงกระแสสังคมในประเด็นการใส่ใจต่อสุขภาพ เอาใจใส่ดูแลตนเองของสังคมไทย โดยให้พ่อหมอสอนให้มเหสีท้าวพรหมทัตออกกำลังกายด้วยท่าทางที่ชวนขบขัน

ฉากที่ 7 แสดงให้เห็นว่าท้าวพรหมทัตโอ้อวดอำนาจในบทสนทนาระหว่างท้าวพรหมทัตกับพญาครุฑ และปรับเปลี่ยนเนื้อหาจากวรรณคดีต้นเรื่องที่พญาครุฑสบตากับกากีแล้วเกิดพิศวาทกัน เป็นให้กากีขับร้องเพลง แล้วพญาครุฑตะลึงหลงใหลโดยกากีไม่มีโอกาสล่วงรู้

ฉากที่ 7 บริเวณที่ 3 ตำหนักท้าวพรหมทัต
ท้าวพรหมทัตเล่นสกาอยู่กับมานพ โดยมีคนธรรพ์บรรเลงพิณ เล่นไปเล็กน้อย

ท้าวพรหมทัต (เครียด) วันนี้เราแพ้ท่านสองกระดานติดกัน แต่ท่านก็อย่าได้ลำพองไป เราอาจจะแพ้ท่านในเกมสกา **แต่ในเกมการเมือง การปกครอง เราไม่เคยแพ้ผู้ใด พาราณสีของเราเกรียงไกรเช่นไร ท่านย่อมรู้ บารมีของเราแผ่ไพศาลจากเหนือจรดใต้ ตะวันออกจรดตะวันตก เรามีช้างแก้ว ม้าแก้ว และนางแก้วคู่บารมี สำหรับนางแก้วนั้น งดงามเลิศล้ำคู่กับควรกับกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่อย่างเรา** ใช่มั้ยนาฏกุเวร

นาฏกุเวร พะยะค่ะ

งามทรงอัคเรศวิไลลักษณ์ ประไพพักตร์งามเพียงอัปสรสวรรค์
ชื่อกากีศรีวิลาศดังดวงจันทร์ เนื้อนั้นหอมฟุ้งจรุงใจ
เสมอเหมือนกลิ่นทิพย์มณฑาทอง ผู้ใดต้องสัมผัสพิสมัย
กลิ่นกายติดชายผู้นั้นไป ก็นับได้ถึงเจ็ดทิวาวาร

ท้าวพรหมทัต (โอ้อวด) กากีมเหสีของเรานั้น นอกจากจะงดงามและมีกลิ่นกายหอมแล้ว นางแก้วของเรายังมีสุรเสียงอันไพเราะเลิศล้ำ ยากที่จะหานางใดเสมอเหมือน เราอยากให้ท่านฟังน้ำเสียงของนางสักครั้ง

ไฟขึ้นที่กากี **ร้องเพลง ถึงเธอ**

เพลงจบไฟลง สว่างที่ตำหนักท้าวพรหมทัต
พระยาครุฑตะลึงหลงไหล

ท้าวพรหมทัต เป็นยังไง ตะลึงตะไลไปทีเดียวนะท่านมานพ มา มา เล่นสกา กันอีกสักเกม

พระยาครุฑ เอ่อ ข้าพเจ้าคิดว่า วันนี้เราก็เล่นสกากันมานานพอสมควรแล้ว พักผ่อนดีกว่า อีก 7 ทิวา หม่อมฉันจะมาประลองปัญญากันใหม่ดีกว่า พะยะค่ะ

ไฟลง

ฉากที่ 8 แทรกบทตลกพ่อหมอสอนมเหสีท้าวพรหมทัตยกดัมเบลและเต้นประกอบเพลง

ฉากที่ 9 พญาครุฑลักพากากีไปที่วิมานฉิมพลี ผู้เขียนตัดเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่ากากีพึงใจพญาครุฑตั้งแต่แรกพบในวรรณคดีต้นเรื่องออกแล้วเพิ่มบทสนทนาระหว่างพญาครุฑกับกากี ที่แสดงให้เห็นว่ากากีหลงรูป

ครุฑ กากี ทั้งพิภพ ผืนดิน แลแผ่นฟ้า หรือบาดาล จะมีใครที่คู่ควรกับพระนางเท่าตัวเรา ท้าวพรหมทัตสวามีของพระนาง โดยวัยก็ล่วงเลยมามาก มิช้าก็จะจากพระนางไป ใครจะอยู่ปกป้องดูแลพระนาง แต่เราราชปักษี จะอยู่ยงคงกระพัน จะดูแลปกป้องพระนางตลอดไป พระนางเองก็รู้อยู่แก่ใจว่าท้าวพรหมทัตปฏิบัติต่อพระนางเยี่ยงไร ทรงให้อิสระแก่พระนางฤาไม่ เราสงสารพระนางยิ่งนักกากีนกน้อยในกรงทอง หากพระนางเป็นของเรา เราจะทะนุถนอมพระนาง ให้อิสระแก่พระนาง หากพระนางปรารถนาจะทอดทัศนาป่าหิมพานต์ ด้วยปีกอันแข็งแกร่งทั้งสองข้างของเรา เราจะพาพระนางไป หากพระนางปรารถนาจะสรงสนานยังมหานทีสีทันดร ขอเพียงพระนางเอ่ยวาจา เราจะพาพระนางไปทันที

กากีลังเล

ครุฑ กากี พระนางรู้ตัวฤาไม่ว่าความงามของพระนางนั้น นางทั้งชั้นฟ้าก็มิเทียบได้ หากพระนางสมัครใจจะอยู่กับเรา เราจะใช้เวทมนตร์ ช่วยให้ความงามของพระนางยั่งยืนตลอดไป อย่ากลับไปอยู่กับมนุษย์ที่พาราณสีให้วัยชรามาเยือน ท้าวพรหมทัตจะทอดทิ้งพระนางเหมือนมเหสีองค์ก่อนๆ

กากี **เรางามอย่างที่ท่านว่าจริงหรือ**

ครุฑ งามกว่านางใดในแหล่งหล้า

กากี **หากอยู่ที่นี่ความงามของเราจะเป็นอมตะใช่ฤาไม่**

ครุฑ แน่นอน

กากี **พรุ่งนี้เราจะงามกว่าวันนี้**

ครุฑ ใช่ หญิงงามอย่างเจ้า ย่อมคู่ควรกับชายงามอย่างเรา

กากีโอนอ่อน

(ไฟลง)

ฉากที่ 10 แทรกด้วยบทตลกนางกำนัลเกี้ยวทหาร และสนทนากันเรื่องกากีหายไปจากตำหนัก

ฉากที่ 11 ดำเนินเหตุการณ์เช่นเดียวกับเนื้อหาในวรรณคดีต้นเรื่อง คือคนธรรพ์อาสาท้าวพรหมทัตไปติดตามกากี โดยแปลงเป็นไรติดขนพญาครุฑไปที่วิมานฉิมพลี

ฉากที่ 12 คนธรรพ์เกี้ยวกากีที่วิมานฉิมพลี ผู้เขียนตัดเนื้อหาส่วนที่แสดงให้เห็นว่ากากีมีใจให้กับคนธรรพ์ออกแล้วเพิ่มเติมเนื้อหาในบทสนทนาของคนธรรพ์กับกากีที่เน้นให้เห็นว่ากากีหลงรูป

ฉากที่ 12 บริเวณที่ 4 วิมานฉิมพลีของพระยาครุฑ

กากีนอนอยู่บนตั่ง คนธรรพ์เข้ามา

กากี (ตกใจ) นาฏกุเวร ท่านมาที่นี่ได้อย่างไร

คนธรรพ์ หม่อมฉันแปลงเป็นไร เกาะขนพระยาปักษีมา

กากี เสด็จพี่เป็นอย่างไรบ้าง

คนธรรพ์ ทรงสุขสบายดีกับมเหสีทั้งหลาย

กากี ไม่ทรงถามถึงเราเลยหรือ

คนธรรพ์ ไม่เลย พระนางคงไม่ทราบว่า เมื่อพญาปักษีลักพาตัวพระนางมานั้น ท้าวพรหมทัตมิได้วิตกทุกข์ร้อนถึงพระนางแม้แต่น้อย แต่ข้าสิ คะนึงถึงพระนางทั้งยามหลับและยามตื่น ข้าจะอยู่อย่างไรหากปราศจากพระนาง ท้าวพรหมทัตเคยตรัสถามข้าว่า ประสงค์จะได้นางใดในพาราณสีไว้เคียงคู่พระองค์จะจัดประทานให้ ข้าจะทูลพระองค์ได้อย่างไร ว่าข้ามาดหมายจะได้พระนางกากี

กากี ท่านก็ได้ประจักษ์แล้วว่า พญาปักษีก็ปรารถนาเรา

คนธรรพ์ พระนางจะเชื่อได้อย่างไร ว่าวันหนึ่งพญาปักษีจะไม่เบื่อหน่ายพระนาง ครุฑมีอิทธิฤทธิ์ มีอำนาจจะบินไปยังสวรรค์ชั้นใดก็ได้ นางฟ้านางสวรรค์แต่ละนางก็งดงามอยู่ และหากพญาปักษีพึงใจในนางเหล่านั้น วันหนึ่งพระนางก็จะถูกทอดทิ้ง

กากี หากกลับไปพาราณสี เสด็จพี่ก็ทอดทิ้งเรา และถ้าอยู่ที่นี่วันหนึ่งพญาปักษีก็จะทอดทิ้งเราเช่นนั้น หรือ โธ่ (ร้องไห้)

คนธรรพ์ แต่ข้าจะไม่ทอดทิ้งพระนางจนกว่าชีวิตจะหาไม่ ทั้งพาราณสีจะมีผู้ใดที่บรรเลงเพลงพิณ และมีน้ำเสียงที่ไพเราะเสมอข้า หญิงที่คู่ควรกับข้าก็คือหญิงที่งามพิลาส และมีน้ำเสียงที่ไพเราะดุจกัน

กากี **นาฏกุเวร เรางามอย่างที่เจ้าว่าจริงหรือ**

คนธรรพ์ จริงสิ ข้าถึงได้ยอมเสี่ยงชีวิต ขึ้นมาหาพระนางถึงที่นี่อย่างไรล่ะ

กากี **ท่านยอมเสี่ยงชีวิตเพื่อเราเลยหรือ**

คนธรรพ์ ถึงตายก็ยอม ขอให้ใกล้ชิดพระนาง ข้ารักและปรารถนาพระนางกากียิ่งกว่าสิ่งใด

กากีโอนอ่อน

ไฟลง

ฉากที่ 13 ดำเนินเหตุการณ์เช่นเดียวกับวรรณคดีต้นเรื่อง คือพญาครุฑลงมาเล่นสกากับท้าวพรหมทัต คนธรรพ์เย้ยพญาครุฑว่าได้พบและเชยชมกากีที่วิมานฉิมพลี พญาครุฑโกรธ

ฉากที่ 14 เพื่อให้เนื้อหาในตอนท้ายของเรื่อง มีความกระชับและเข้มข้น และได้ภาพบนเวทีที่สื่อความหมายได้ ผู้เขียนจึงใช้ฉากพิพากษากากี หน้าพระลานนี้ เป็นที่รวมของตัวละครสำคัญทั้งสามตัว กำหนดให้ตัวละครชาย คือ ท้าวพรหมทัต พญาครุฑและคนธรรพ์ยืนอยู่บนเวทีที่ยกพื้นสูง ให้กากีถูกจองจำบนเวทีระดับต่ำ

ด้านล่าง และให้พญาครุฑและท้าวพรหมทัตบริภาษกากีโดยยังคงคำบริภาษที่เป็นบทกลอนจากวรรณคดีต้นเรื่องไว้ และเพิ่มเนื้อหาให้กากีมีโอกาสโต้ตอบ เพื่อสื่อถึงทัศนะอันเป็นแนวคิดของบทละครเรื่องกากี

ฉากที่ 14 บริเวณที่ 1 หน้าพระลานเมืองพาราณสี

ท้าวพรหมทัต พระยาครุฑ คนธรรพ์ มเหสี1,2,3 นางกำนัล 1,2,3

ทหารนำกากีเข้ามา แล้วกดให้นั่งกับพื้นกลางเวที ทหารเดินไปยืนห่างๆ

พรหมทัต กากี เจ้าก็รู้ว่า เรารักและทะนุถนอมเจ้าเป็นอย่างดี มิเคยห่างกาย แต่การกระทำของเจ้าทำให้เราอับอายเป็นที่สุด

เพราะแรงราคจากรสพาราณสี ไปลอยเล่นสิมพลีอันสูงสุด
แล้วเบือนบ่ายหน่ายเล่ห์เสน่ห์ครุฑ กลับมายุดยึดชมกับคนธรรพ์
หนึ่งแล้วสองแล้วซ้ำสาม ช่างทำงามพักตราน่ารับขวัญ
เมื่อเป็นหญิงแพศยาอาธรรม์ จะให้เลี้ยงนางนั้นประการใด

มเหสี 1 แพศยา

มเหสี 2 แพศยา

มเหสี 3 หญิงแพศยา

พระยาครุฑ เมื่อแรกเห็นเราก็หลงไหลในรูปโฉมไม่คิดว่าจะมีจิตใจเยี่ยงนี้

คิดว่าหงส์จะจงแต่ชลธาร กลับบันดาลกลั้วเกลือกด้วยเปือกตม
ตัวนางเป็นไทแต่ใจทาส ไม่รักชาติรสหวานมาพานขม
ดังสุกรฟอนฝ่าแต่อาจม ไม่นิยมรักรสสุคนธาร
น้ำใจนางเปรียบอย่างชลาลัย ไม่เลือกไหลห้วยหนองคลองละหาน
เสียดายทรงวิไลแต่ใจพาล ประมาณเหมือนหนึ่งผลอุทุมพร
สุกแดงดั่งแสงปัทมราช ข้างในล้วนกิมิชาติหนอนบ่อน

หญิงแพศยาเยี่ยงนี้แต่นี้ต่อไปไม่ขอพบ

พรหมทัต กากี มีอะไรจะแก้ตัวฤาไม่

กากี หม่อมฉันไม่มีอะไรจะแก้ตัวเพคะ ขอน้อมรับความชั่วที่ได้ก่อขึ้น เพราะความเขลาไม่เท่าทันกิเลสในใจตน หลงคิดไปว่าความงามคืออำนาจ จึงต้องประพฤติเยี่ยงหญิงชั่ว ที่ใคร ๆ ไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง

แต่ขอทูลถามสักคำว่า ความชั่วทั้งหลายของหม่อมฉันที่แต่ละท่านสาธยายมา หม่อมฉันกระทำโดยลำพังได้ฤาไม่ บุรุษที่ยืนองอาจผึ่งผายอยู่ ณ ที่นี้ วิเศษสูงส่งกว่าหม่อมฉันที่ตรงไหน ตอบหน่อยสิเพคะ

(พูดกับคนธรรพ์) นาฏกุเวร คนธรรพ์ผู้มีเสียงเสนาะ ปากที่ขับขานบทเพลงอันไพเราะอนิจจาปากเดียวกันนี้กลับกล่าวเท็จใส่ไคร้สตรีเพศได้อย่างมิละอายแก่ใจ น่าละอาย

(พูดกับพญาครุฑ) ท่านพญาปักษีผู้เกรียงไกร ท่านกล่าวบริภาษเราว่าเลวทรามต่ำช้าลอบเร้นเป็นชู้กับนาฏกุเวรคนธรรพ์ให้ท่านเสื่อมเกียรติ เราอยากจะถามท่านว่า แล้วการที่ท่านมา

พรากเราจากสวามีของเรา ไปยังวิมานฉิมพลีของท่าน การกระทำเช่นนั้นควรเรียกว่ากระไร ท่านมิได้เป็นชู้กับใครเลยหรือ น่าสมเพช

(พูดกับท้าวพรหมทัต) สำหรับพระองค์ ท้าวพรหมทัตผู้ยิ่งใหญ่แห่งพาราณสี พระองค์อาจจะชนะศึกภายนอก ปราบอริราชศัตรู ได้อย่างราบคาบ แต่พระองค์กลับพ่ายแพ้แก่ศึกภายในคือ กิเลส ตัณหาในพระทัยของพระองค์เอง พระองค์ฝักใฝ่ลุ่มหลงในอำนาจ มีหม่อมฉันไว้เพื่อประดับบารมี ทรงรู้แก่พระทัยดีไม่ใช่หรือเพคะว่า ทรงชุบเลี้ยงหม่อมฉันไว้เพื่อจุดประสงค์ใด...ถ้าหม่อมฉันเป็นหญิงแพศยา ท่านทั้งหลายจะเป็นอะไร ถ้าไม่ใช่ชายสามานย์

หญิงแพศยากับชายสามานย์ มันช่างคู่ควรกันเสียจริงๆ (หัวเราะ)

ท้าวพรหมทัต (โกรธ)

บังอาจ บังอาจมาบริภาษเรา
กูเป็นปิ่นไกรกรุงผดุงเดช ใช่จะไร้อัคเรศสโมสร
อย่าพักกล่าวกลว่าให้อาวรณ์ จะเลี้ยงไว้ในนครก็หนักดิน
ทุกนิเวศเขตขัณฑ์บุรีเรือง ถ้ารู้เรื่องจะตำหนิติฉิน
ชอบแต่ใส่แพลอยในวาริน จึงจะหมดมนทินที่นินทา

(สั่งทหาร) ทหาร นำนางกากีไปลอยแพเดี๋ยวนี้

ทหารทั้ง 3 เข้ามาจับกากีแล้วดันตัวออกไป

กากี หัวเราะอย่างไม่สะทกสะท้าน

ไฟลง

จากเนื้อหาในวรรณคดีต้นเรื่องที่แบ่งออกเป็น 10 ช่วงเหตุการณ์ ผู้เขียนได้ดัดแปลงเป็นบทละครด้วยการเพิ่มเติม ขยาย และย่อ เป็นฉากนาฏการ 14 ฉาก สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบเนื้อหาในวรรณคดีต้นเรื่องกับบทละครดัดแปลง

เนื้อหาในวรรณคดีต้นเรื่อง	เนื้อหาในบทละครดัดแปลง
1. ผู้เขียนกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการแต่ง แนะนำตัวละคร ท้าวพรหมทัต กากี และคนธรรพ์	ฉากที่ 1 เพิ่มเติมความขัดแย้งของมเหสี 1,2,3 ของท้าวพรหมทัตกับกากี ในประเด็นรูปสมบัติ เปิดตัวละครกากี เพิ่มเติมบทสนทนาที่แสดงให้เห็นความหลงรูปของกากี
	ฉากที่ 2 เปิดตัวท้าวพรหมทัตกับคนธรรพ์ เพิ่มเติมบทสนทนาที่แสดงให้เห็นความโอ้อวด หลงอำนาจของท้าวพรหมทัต
	ฉากที่ 3 แทรกบทตลกขบขัน โดยเพิ่มเติมตัวละครพ่อหมอ มาหลอกขายสินค้าให้กับมเหสี 1,2,3 ของท้าวพรหมทัต เพิ่มเติมฉากย่อยให้เห็นความรู้สึกของกากีที่มีต่อท้าวพรหมทัต

เนื้อหาในวรรณคดีต้นเรื่อง	เนื้อหาในบทละครดัดแปลง
2. แนะนำตัวละครพญาครุฑ	ฉากที่ 4 เปิดตัวพญาครุฑ
3. พญาครุฑลงมาเล่นสกากับท้าวพรหมทัต โดยมีคนธรรพ์บรรเลงพิณถวาย ครั้งที่ 1	ฉากที่ 5 พญาครุฑลงมาเล่นสกากับท้าวพรหมทัต โดยมีคนธรรพ์บรรเลงพิณถวาย ครั้งที่ 1
	ฉากที่ 6 แทรกบทตลกขบขัน เพิ่มเติม พ่อหมอสอนมเหสี 1,2,3 ของท้าวพรหมทัตออกกำลังกาย
4. พญาครุฑลงมาเล่นสกากับท้าวพรหมทัต โดยมีคนธรรพ์บรรเลงพิณถวาย ครั้งที่ 2 พญาครุฑสบตากับกากี เกิดความพิศวาทขึ้นในใจของทั้งสองฝ่าย	ฉากที่ 7 พญาครุฑลงมาเล่นสกากับท้าวพรหมทัต ครั้งที่ 2 ปรับเปลี่ยนพญาครุฑสบตากากี เป็น กากีร้องเพลงพญาครุฑตะลึงหลงใหล โดยกากีไม่มีโอกาสล่วงรู้
	ฉากที่ 8 แทรกบทตลกขบขัน เพิ่มเติมพ่อหมอกับมเหสี 1,2,3 ของท้าวพรหมทัตเต้นประกอบเพลง
5. พญาครุฑลักพากากีไปวิมานฉิมพลี	ฉากที่ 9 พญาครุฑลักพากากีไปวิมานฉิมพลี ตัดเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่า กากีพึงใจพญาครุฑเมื่อแรกเห็นออก เพิ่มเติมบทสนทนาที่แสดงให้เห็นว่ากากีหลงรูป
	ฉากที่ 10 แทรกบทตลกขบขัน นางกำนัลเกี้ยวทหารและสนทนากันเรื่องกากีหายตัวไปจากตำหนัก
6. คนธรรพ์อาสาท้าวพรหมทัตไปติดตามกากี โดยแปลงกายเป็นไรติดขนพญาครุฑไป	ฉากที่ 11 คนธรรพ์อาสาท้าวพรหมทัตไปติดตามกากี
7. คนธรรพ์เกี้ยวกากีบนวิมานฉิมพลี	ฉากที่ 12 คนธรรพ์เกี้ยวกากี ตัดเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่ากากีพึงใจคนธรรพ์ออก เพิ่มเติมบทสนทนาที่เน้นให้เห็นว่ากากีหลงรูป
8. พญาครุฑลงมาเล่นสกากับท้าวพรหมทัต คนธรรพ์เย้ยพญาครุฑว่าได้เชยชมกากี พญาครุฑโกรธ	ฉากที่ 13 พญาครุฑลงมาเล่นสกากับท้าวพรหมทัต คนธรรพ์เย้ยพญาครุฑ พญาครุฑโกรธ
9. พญาครุฑบริภาษกากีที่วิมานฉิมพลี แล้วนำกากีมาคืนท้าวพรหมทัต	ฉากที่ 14 รวมเนื้อหาช่วงที่ 9 และ10 ในวรรณคดีต้นเรื่องเข้าด้วยกัน เพื่อให้ละครมีความกระชับและเข้มข้น โดยรวมตัวละครสำคัญทุกตัวไว้ในฉากนี้ โดยให้ท้าวพรหมทัต และพญาครุฑบริภาษกากี และให้กากีได้มีโอกาสโต้ตอบท้าวพรหมทัต ก่อนถูกนำไปลอยแพ
10. ท้าวพรหมทัตบริภาษกากี แล้วมีบัญชาให้นำกากีไปลอยแพ	

ลำดับที่สี่ ตรวจสอบ ปรับแก้บทละคร ก่อนที่จะนำไปใช้เป็นบทสำหรับจัดแสดงในโครงการละครเวทีประจำปี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การปรับแก้นี้กระทำได้ทั้งที่อยู่ในขั้นตอนของการเขียนบท และขณะที่ดำเนินการซ้อมตามที่ผู้กำกับการแสดงเห็นว่าเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ละครมีความน่าสนใจและสื่อความคิดของผู้เขียนบทได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

การดัดแปลงวรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่ใน 4 ขั้นตอนดังกล่าว สิ่งที่ผู้ดัดแปลงควรคำนึงคือการตีความ เพราะหากมีการตีความแนวคิดของเรื่องใหม่ ลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของตัวละคร และบทสนทนาของตัวละคร ก็ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ในขณะเดียวกันก็ต้องตัดทอน และเรียงลำดับเนื้อหาใหม่ เพื่อให้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ในบทละครดำเนินไปอย่างกระชับ รวดเร็ว ดังตารางที่ผู้เขียนได้เปรียบเทียบให้เห็นการตัดทอน และเพิ่มเติมฉากนาฏการไว้แล้วในขั้นตอนการดัดแปลงลำดับที่สาม

บทสรุป

การที่จะดัดแปลงวรรณกรรมเพื่อการอ่านเป็นวรรณกรรมเพื่อการแสดงนั้น ผู้ดัดแปลงอาจกระทำได้โดย เติม-ตัด ทวี-ทอน ขยาย-ยุบ หรือสลับลำดับฉากนาฏการ ตัวละคร ฉากสถานที่ และบทสนทนา (จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา, 2544, น.149) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของบทละครที่ตีความใหม่ ในขณะเดียวกันก็ต้องสอดคล้องกับความสนใจของผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย และระยะเวลาในการนำเสนอดังได้กล่าวมาแล้ว

ด้วยเหตุที่วรรณคดีเรื่องกากีกลอนสุภาพ มีขนาดสั้น เนื้อหาไม่ซับซ้อน ตัวละครน้อย แต่มีพฤติกรรมที่น่าสนใจชวนให้ตั้งคำถาม ผู้เขียนจึงนำมาดัดแปลงเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่โดยเพิ่มเติมเนื้อหาที่นำไปสู่แนวคิดของเรื่อง เพิ่มฉากนาฏการ เพื่อให้ละครน่าสนใจชวนติดตาม และเพิ่มบทสนทนาของตัวละครโดยเฉพาะกากี เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ว่าพฤติกรรมของกากีมีที่มาต่างจากวรรณคดีต้นเรื่องที่มองเห็นได้เพียงด้านเดียว ในขณะเดียวกันก็เน้นให้เห็นข้อด้อยของตัวละครชาย ซึ่งวรรณคดีต้นเรื่องไม่ได้เน้น

การนำกากีมา “เล่าใหม่” เพื่อสื่อสารกับสังคมร่วมสมัย ในรูปแบบของละครเวทีสมัยใหม่ แสดงให้เห็นศักยภาพของสื่อสมัยใหม่ ที่ทำให้การเล่าเรื่องไม่ได้ถูกจำกัดด้วยมิติของเวลาและเทศะอีกต่อไป หากผู้เขียนบทละครหรือผู้เล่าเรื่องเขียนหรือเล่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อได้ว่าสื่อละครจะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยให้เยาวชนที่เป็นผู้ชมกลุ่มเป้าหมายได้เห็นคุณค่าของวรรณคดีไทยที่เป็นบทวิจารณ์ชีวิตและมีแง่มุมที่จะสื่อความหมายต่อคนรุ่นใหม่ได้

บรรณานุกรม

กุสุมา รักษมณี. (2547). *วรรณสารวิจัย.* กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.

จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา. (2544). *แปล แปลงและแปรรูปบทละคร.* กรุงเทพฯ: ศยาม.

เจ้าพระยาพระคลัง (หน). (2533). *วรรณคดีเจ้าพระยาพระคลัง (หน).* กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2534). *ตัวละครหญิงในวรรณคดีไทยสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น.* วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

วินิตา ดีถียนต์. (2554). *เรือนนพเก้า.* (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ: ทรีบีส์.

มนตรี มีเนียม. (2544). *วิเคราะห์บทละครสมัยใหม่ที่ดัดแปลงจากวรรณคดีไทย.* ปัตตานี: ม.ป.พ.

สายวรุณ น้อยนิมิตร. (2540, ธันวาคม). *กากี: เดิมพันในเกมการต่อสู้ของผู้ชาย สารคดี 13.* (154), 166-168.

อาทิตย์ ดรุนัยธร. (2549). *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมการแสดงเรื่องกากี.* วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิจัย คณะศิลปศาสตร์ โทร.0-7428-6675 E – mail: waraporn.no@psu.ac.th

ที่ มอ 880/ 4128 **วันที่** 28 สิงหาคม 2556

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความ

เรียน รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง: กรณีศึกษาละครเวทีเรื่อง "กากี" คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายละเอียดทราบแล้วนั้น โดยบทความของท่านได้ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ฯ เรียบร้อยแล้วและยินดีให้บทความของท่านลงพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ฯ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2557 ทั้งนี้ กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ฯ จะจัดส่งวารสารไปยังท่านต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง)
รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิจัย คณะศิลปศาสตร์ โทร.0-7428-6675 E – mail: waraporn.no@psu.ac.th

ที่ มอ 880/5202 **วันที่** 31 ตุลาคม 2557

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความ

เรียน รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง กากี: การดัดแปลงวรรณคดีเป็นบทละครเวทีสมัยใหม่ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายละเอียดทราบแล้วนั้น โดยบทความของท่านได้ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ฯ เรียบร้อยแล้วและยินดีให้บทความของท่านลงพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ฯ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2559 ทั้งนี้ กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ฯ จะจัดส่งวารสารไปยังท่านต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง)
รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา